

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

PAPIRNICI KOLIČEVO

TOVARNE CELULOZE MEDVODE

Slavnostna seja delavskega sveta ob 20. letnici samoupravljanja v Papirnici Količevo

Predsednik DS tov. Pančur Franc je v svojem referatu skušal prikazati razvojno pot samoupravljanja v naši tovarni skozi prizmo realnega dogajanja. Objavljamo kratek povzetek misli iz tega referata.

Tovarišice in tovariši! — Dovolite mi, da v nekaj vrsticah analiziram prehojeno 20-letno pot. Ne mislim ponavljati rezultate, ki smo jih dosegli v tem 20-letnem obdobju samoupravljanja, to smo imeli priliko slišati ob praznovanju obletnice na dan 1. maja letošnjega leta od tovariša direktorja. Govoril bom predvsem o težavah in protislovjih, ki so spremljala delavsko samoupravljanje. Prvi delavski sveti so boleli predvsem na dveh pozicijah. Kot prvo navajam, da smo bili v tedanjem obdobju delavci nepripravljeni za tako odgovorno delo. Vzrok: nizka izobrazbena struktura itd.

Zahvaljujoč političnim organizacijam in pa vodilnim delavcem gre veliko zaslug, da smo prehodili to obdobje, s tem, da smo prek seminarjev in podobno dobili vsaj nekaj osnove, ki je koristna služila za delo v samoupravnih organih, predvsem neposrednim proizvajalcem.

Druga taka bolezen je bila: stalna sprememba predpisov in gospodarskih instrumentov, komaj si nekaj razumel, se je že spremenilo in tako se je začelo vedno vse znova. Tudi pristojnosti so bile v začetku zelo majhne, odločalo se je lahko o celi vrsti malenkosti, med tem ko so pomembnejše stvari ostale v rokah države.

To stanje se je pričelo popravljati od leta 1960 dalje, ko je bila izvršena večja decentralizacija samoupravljanja. V začetku reforme so kolektivi nekako razpolagali z okoli 60 % ustvarjenega dohodka. Navkljub temu pa družba zajema še vedno znatna sredstva. Ostaja premalo sredstev zato, da bi se podjetje lahko hitreje odločalo za uresničevanje razvojnih programov, modernizacije in reprodukcije. Pojav gospodarske nelikvidnosti podjetja hočeš nočeš mora reševati tako, da kreditira naše odjemalce.

S tem se pa nam zmanjšuje reproduktivna sposobnost. Če bi celotno 20-letno obdobje obsegalo tako delitveno razmerje, kot je

sedaj v zadnjem času, ki pa še vedno ni v redu, bi imeli samoupravni organi veliko lažje delo in bi naša tovarna lahko izgledala veliko drugače kot sedaj. Če se spomnimo, kako se je odvijala davčna politika, kako se je na razne načine dajalo denar pridnim in dobrim tovarnam, podpiralo pa slabe, je res pravi čudež, da smo spravili skupaj to, kar imamo. Z reformo se te stvari urejajo, vendar premalo dosledno in velikokrat premalo premišljeno.

Zelo karakteristično je po mojem mnenju tudi to, da se je opazalo skozi celotno 20-letno obdobje nerazumljivo balansiranje s strani zunanjih faktorjev, medtem ko so se politične organizacije, predvsem ZK, zavzemale za čim hitrejšo deetatizacijo in prenašanje odgovornosti na samoupravne organe. Je bilo pa po drugi strani opaziti, da sta administracija in državni aparat to zelo nerada spuščala iz svojih rok. Te vrste borba še vedno traja.

Tovarišice in tovariši! Predno preidem na obravnavo nadaljnje poti delavskega samoupravljanja,

bi napravil kratek povzetek. Celotno 20-letno obdobje je bilo za naš kolektiv, lahko trdim, uspešno. Vedno smo bili pri vrhu v

no industrijo. Če bo potrebno, se bomo morali odločiti za združevanje sredstev, ki bi pripomogla k hitrejšemu uresničevanju našega razvojnega programa.

■ Pri obravnavi srednjeročnega razvojnega programa bomo morali v samoupravnih organih imeti pred očmi tudi delovnega človeka in se zavzemati za tak program, ki bo zagotavljal polno zaposlitev sedanjih zaposlenih in po možnosti odpreli še nova de-

lovna mesta. Da bomo vsemu temu kos bo potrebno, da bo družbena skupnost hitreje prenašala sredstva na gospodarske organizacije in uredila devizni režim, ki v sedanji obliki ni niti malo stimulativen. Samoupravljalci se bomo morali tudi v bodoče zelo intenzivno zaokroževati predvsem na področju ekonomike in organizacije dela. Vse to bi nam omogočilo, da bi se še hitreje vključevali v mednarodno delitev dela.

primerjavi z ostalimi papirnicami v državi. Ne morem trditi, da nismo delali napak, so bile in še bodo. Važno je, če smo se od njih kaj naučili. Ko sem preje omenil 20-letno obdobje, bi bilo potrebno izdvojiti dve leti, ki sta nekako kot garjevi ovci v čredi. To je bilo leto 1952 in leto 1967. Vzroki so še vsem dobro znani in jih ne bom navajal. Obe leti je bilo delavsko samoupravljanje v trdi preizkušnji. Obakrat smo se nekako izmotali iz težav, ki niso bile samo plod naših napak, ampak so krepko tem težavam botrovali zunanji faktorji. Pri vsem tem se nekoliko bojim, da nas je še premalo izučilo in da zelo radi delamo ponovno iste napake. Zaradi tega smatram, da bo potrebno v bodoče posvetiti vso skrb samoupravnih organov sledečim problemom:

■ zavzemati se bomo morali za hitrejšo osvajanje sodobne tehnologije in organizacije dela,

■ otresti se bomo morali počasnosti in okornosti pri reševanju prej omenjenih stvari,

■ vso pozornost bomo morali posvetiti analitični oceni delovnih mest in temu primerno prilagoditi sistem nagrajevanja. S tem se bomo v veliki meri izognili nasprotjem, ki obstajajo v podjetju v tem pogledu.

■ Z ustrezno kadrovsko politiko bomo morali zagotoviti dovolj ustreznih kadrov, ki bodo kos vedno hitrejšemu tempu tehnološke revolucije pri nas in v svetu.

■ V samoupravnih organih se bomo morali zavzemati za to, da bo kvaliteta naših izdelkov vedno na ravni inozemske. Poiskati bo treba notranje rezerve na vseh sektorjih v tovarni, ne pa samo na siromašenju vnosov. Zaradi tega bo potrebno hitreje vlagati sredstva v to, da se naše čistilne naprave še izpopolni, tako da be cenejša surovina očiščena delcev, ki kvarijo estetski videz naših izdelkov in ne prenesejo primerjave z inozemskimi.

■ Podpirati bo treba vse težnje, da se razvoj naše tovarne poveže s celotno slovensko papir-

Ivo Sonc

Direktor Papirnice Količevo ing. Ivo Sonc — petdesetletnik

KOLIČEVO, OKTOBRA — Rodil se je kot sin revnih staršev v Črnučah. Čeprav bi zelo rad študiral, saj je bil izredno nadarjen in marljiv dijak, je moral študij v gimnaziji zaradi slabega gnotnega stanja svojih staršev opustiti. Kasneje se je izučil in se zaposlil. Življenje mu ni bilo lahko. Kot mlad nadarjen delavec je občutil vse krivice in tegobe, ki so takrat mučile večino zavednih delavcev. Kmalu po okupaciji Jugoslavije je pričel aktivno pomagati pri narodnoosvobodilnem gibanju, leta 1943 pa je pristopil kot borec v partizane. Tudi v borbi za osvoboditev domovine je dokazal kot mlad delavec svoje sposobnosti, zato mu je vodstvo med drugim zaupal tudi položaj komisarja brigade.

Po osvoboditvi se je zaradi težke bolezni leta 1946 demobiliziral. Takoj, ko je za silo okreval, se je zaposlil v Papirnici Večje. To je bilo leta 1947 in od takrat naprej pa vse do danes ni več zapustil papirničarjev. Že leta 1948 se je zaposlil v našem podjetju, moral pa je po nalogu Generalne direkcije industrije papirja zapustiti podjetje in se zaposliti tam, kjer so ga naj-

bolj nujno potrebovali. Leta 1950 se je vrnil v Papirnico Količevo, kjer ga je kolektiv leta 1954 zaradi priljubljenosti in sposobnosti imenoval za direktorja podjetja. Ni potrebno naštevati uspehov, ki jih je podjetje v teh 16 letih doseglo pod njegovim vodstvom, saj so vsem dobro znani. Težko je pa tudi vsaj naštetiti vse, kar mu izpolnjuje njegov delovni dan. Poleg rednega dela je član upravnega odbora združenja papirničarjev, kjer deluje že dolgo z namenom, da bi se papirničarji Slovenije združili in delovali enotno, je predsednik občinske Socialistične zveze, republiški poslanec, član športnega društva, kjer neka-ko najde čas, da aktivno sodeluje pri kegljačih, predsednik šahovskega kluba Domžale itd. Ob vsem tem je uspel dokončati višjo šolo za organizacijo dela. V tem svojem vsebinsko bogatem, vsestranskem in uspešnem življenju so mu potekala leta in 9. novembra bo dopolnil polstoletnico svojega življenja. Tovariši Ivo, iskreno Ti čestitamo k jubilejnemu 50. rojstnemu dnevu in Ti želimo še mnogo let življenja, polnega osebne sreče in uspehov pri delu.

Marjan Černe

PAPIRNICA VEVČE

Gibanje proizvodnje v mesecu septembru 1970

	Plan	Doseženo	Izkoriščanje zmogljivosti	
			I.-IX. 1970	leta 1969
Klasični papirji	100	115,0	90,4	91,1
Premazani papirji	100	62,1	54,4	46,5
Skupaj:	100	105,5		
Lesovina	100	77,0		

Dokaj visoka proizvodnja papirja v mesecu septembru je predvsem posledica znižanih zalog nedovršene proizvodnje iz prejšnjega meseca sicer pa so zastoji na papirnih strojih in izmet ostali na višini preteklih mesecev. Od klasičnih vrst smo izdelali največ ofset papirjev (tretjina proizvodnje), sledijo bankpost, mehanografski papirji, ciklostil, manj pa je kulerjev ter standardnih pisalnih ter tiskovnih vrst.

Zaradi pomanjkanja naročil je bila proizvodnja premazanih papirjev v septembru nižja kot preteklo mesecu, Ca. 60 % smo izdelali enostransko premazanih papirjev »Slavija«, ostalo pa obojestransko premazane »Emono«, Izmeta smo zabeležili le 15 %.

Tudi proizvodnja lesovine ni dosegla planirane, in sicer delno zaradi remonta brusilnice, delno pa zaradi manjših potreb po lesovini, ker smo zmanjšali proizvodnjo srednjefinih papirjev, predvsem eksportnih kulerjev.

PAPIRNICA KOLIČEVO

Gibanje realizirane proizvodnje — september 1970

Količinsko v %

Izdelek	Plan sept. 70	September 1970	Jan.-sept.	
			1970	Sept. 1970 Sept. 1969
Papir	100	113,2	106,1	98,4
Karton	100	86,6	101,6	91,8
Lepenka	100	83,4	90,7	91,8
SKUPNO	100	90,7	101,5	93,1
Proiz. lesovine	100	87,8	96,8	76,0
Vrednostno v %				
Papir	100	130,3	106,3	123,5
Karton	100	95,4	106,0	121,1
Lepenka	100	92,5	97,0	100,6
SKUPNO	100	101,5	105,1	119,3

IZVOZ

Količinsko v %

Izdelek	Plan sept. 70	September 1970	Jan.-sept.	
			1970	Sept. 1970 Sept. 1969
Papir	100	105,0	104,8	170,9
Karton	100	67,1	103,9	53,4
Lepenka	100	—	—	—
SKUPNO	100	83,4	104,3	85,0
Vrednostno v %				
Papir	100	87,3	97,2	260,0
Karton	100	99,7	99,8	81,4
Lepenka	100	—	—	—
SKUPNO	100	94,4	98,7	111,3

Casovno izkoriščanje zmogljivosti proizvodnih strojev — september 1970

Stroj	Koledarski čas - ure	Remont ure	Zastoji ure	Zastoji %	Izkoriščenost strojev %	Proizvodnja na stroju ton
PS II	720	126	20	3,37	79,72	276,0
KS I	720	176	23	4,23	72,36	447,7
KS II	720	56	7	1,05	91,25	1.116,8
LS (popr.)	720	78	22	3,43	86,39	181,6
SKUPNO	720	99	19	3,06	83,61	2.094,8
Brusilnica	720	57	28	4,22	88,19	491

Neto proizvodnja na zaposlenega

	Zaposleno	%	Proizvodnja na zaposle- nega %
Poprečje v letu 1969	683	100	100
September 1970	709	103,8	92,0
Poprečje januar-september 1970	700	102,5	98,1

Vrednost točke za 12 preteklih mesecev

(od vključno oktober 1969 do vključno september 1970)

VEVČE, OKTOBRA 1970:	Ročna dodelava	
Brusilnica	3,97	(brez točka-ur za normo) 4,01
Polnila	4,01	Energija 3,94
I. PS	4,12	Premaz 3,99
II. PS	4,10	Vzdrževanje 4,03
III. PS	3,90	Razkladalci 3,11
IV. PS	3,98	(brez točka-ur za normo) 5,90
Strojna dodelava	3,61	Nakladalci 5,00
(brez točka-ur za normo)	3,93	Strokovne službe 4,06

Sklepi 3. redne seje DS Tovarne celuloze Medvode

MEDVODE, SEPTEMBRA — Po letnih dopustih so se člani DS Tovarne celuloze Medvode sestali sredi septembra ter obravnavali vrsto pomembnih vprašanj tekočega poslovanja tovarne, kakor tudi nadaljnega razvoja. Čeprav so člani DS prejele za posamezne točke dnevnega reda pismeno gradivo, je bila zadnja seja DS precej daljša od običajnih sej.

Prav gotovo je bila, poleg poročila o rezultatih poslovanja za I. polletje bolj aktualna tema o vprašanju dolgoročnega razvoja industrije celuloze in papirja s posebnim poudarkom na programu razvoja tovarne. Direktor tovarne Slavko Zule je poročal o pripravah za ustanovitev konzorcija pri Papirlesu, ki naj bi predstavljal temelj bodočega povezovanja slovenske papirne in celulozne industrije, združevanja sredstev in financiranja investicij v posameznih tovarnah v obdobju naslednjih 10 let. Člani DS pozdravljajo to obliko reševanja ključnih vprašanj slovenske papirne industrije. DS je v razpravi naglasil, da je treba delo na razvoju tovarne pospešiti ter čimprej konkretizirati program razvoja tovarne do take stopnje, da bomo v najkrajšem času pričeli z realizacijo končno osvojenega programa. Člani DS so bili mnenja, da je rekonstrukcija tovarne v naslednjih letih neobhodna in življenjskega pomena ter so se izrekli za polno podporo vodstvu in strokovnim službam pri reševanju tega izredno perečega vprašanja.

Čeprav so rezultati poslovanja ugodni, kljub znanim težavam na tržišču surovin in nerednemu plačevanju s strani kupcev, moramo vse sile usmeriti v nadaljnji razvoj tovarne.

O rezultatih poslovanja tovarne v prvem polletju in za mesec julij sta poročala vodja kom. — ek. sl. in vodja finančne službe, v razpravi pa so sodelovali nekateri člani DS. Ugotavljali so, da nastajajo v proizvodnji velike težave zaradi pomanjkanja osnovne surovine — lesa, kar negativno vpliva na proizvodne rezultate. Seji DS je prisostvoval tudi direktor podjetja Gorjana, ki je v daljšem poročilu obrazložil velike težave, s katerimi se bori to podjetje pri nabavi lesa za ustanovitelje ter poudaril, da se s podobnimi težavami v letošnjem letu borijo tudi druge jugoslovanske tovarne naše panoge. Da bi preprečili zastoje, rešujejo vprašanje pomanjkanja lesa z uvozom iz Kanade ter drugih držav.

DS je obravnaval in potrdil pravilnik o oblikovanju cen, katerega morajo podjetja sprejeti na podlagi zakonskih predpisov.

V nadaljevanju se je DS imenoval odbor za narodno obrambo ter določil njegove naloge in pristojnosti.

Precej živahna razprava se je razvila okrog predlogov komisije za nagrajevanje, ki je, poleg korektur vrednosti nekaterih delovnih mest ter norm, predlagala DS, da se zaradi izredno težkih pogojev dela uvede v kuharji 10 % dodatek. DS je predlog komisije sprejel s pogojem, da se ta dodatek prizna tudi delavcem vzdrževalnih delavnic, ki delajo v kuharji več kot eno uro ter da ostane dodatek v veljavi samo toliko časa, dokler se pogoji dela tehnično ne izboljšajo.

Na predlog stanovanjske komisije je DS odobril dodelitev 2-sobnega družinskega stanovanja delavcu, ki bo sprejet na razpisano delovno mesto referenta za strojno vzdrževanje, če bo sprejem ustreznega kandidata pogojen z dodelitvijo stanovanja. Nadalje je DS odobril novo imenovanemu vodji finančne službe Gale Francu, dipl. oec., dodelitev trisobnega družinskega stanovanja, ki ga bo moral izprazniti bivši referent za strojno vzdrževanje, ker mu je sodno odpovedana stanovanjska pogodba zaradi odpovedi delovnega razmerja. Električarju Stefanu Zve-

ru pa je bila odobrena dodelitev gorsonjere, ki jo je izpraznil ref. za elektro vzdrževanje Janez Gašperin.

Na predlog finančne službe je DS odobril prenos 500.000 ND iz neobveznega rezervnega sklada v poslovni sklad. Nadalje je DS, poleg odpisa nekaterih izrabljenih osnovnih sredstev, potrdil nabavo knjižnega stroja ASCOTA.

Krajevni skupnosti Medvode je bila odobrena finančna pomoč za graditev cestnega priključka na cesto I. reda na Jeprci, ker je tovarna zainteresirana za ta priključek zaradi kamionskega dovoza lesa z Gorenjske.

Na predlog komercialne službe je DS dopolnil sklep o nabavi nakladalnika za premog v zvezi s financiranjem nabave, ker so potrebna zanj devizna sredstva. Vlogam za povračilo odškodnine s strani nekaterih prebivalcev v okolici tovarne ni bilo v celoti ugodeno, ker so bili nekateri zahtevki za povračilo odškodnine pretirano visoki, nekateri pa sploh neupravičeni.

V zvezi s plačilom izrednega prispevka za socialno zavarovanje, ki ga morajo plačevati do konca letošnjega leta člani kolektiva, je DS sklenil, da plača 50 odstotkov navedenega prispevka podjetje.

Sklepi poslovnega odbora

KOLIČEVO, OKTOBRA — Poslovni odbor je poleg določitve vrednosti točke za izračun OD ter operativnih in drugih planov, ki jih sprejema za vsak mesec, sprejel še naslednje pomembnejše sklepe:

v zvezi z zbiranjem podatkov o novem kartonskem stroju, ki ga namerava podjetje nabaviti v skladu s srednjeročnim planom razvoja podjetja, je odbor odobril 5-dnevno službeno potovanje v Italijo vodji komercialnega sektorja tov. Dušanu Kosmini, vodji tehničnega sektorja tov. inž. Avgustu Pavlinu in inž. Mihi Svetlinu.

Člani PO so bili seznanjeni s potekom priprav v zvezi z združevanjem sredstev v papirni industriji. Program predvideva, da se v okviru Papirlesa ustanovi novi organ-poslovna enota, ki naj bi bila registrirana ter bi imela status pravne osebe. Enota bi bila nosilec pravic in dolžnosti, te pa bi bile točno določene s pogodbo o ustanovitvi, oziroma s pogodbo o združevanju sredstev.

Poslovna enota, ki se zaenkrat še imenuje konzorcij, bi poslovala s sredstvi, ki bi jih vlagali ustanovitelji, ter bančnimi in tujimi krediti.

Od prvotnega programa izgradnje posameznih objektov sta nastali dve spremembi in sicer pri tovarnah Medvode in Krško. Proizvodnja celuloze v Medvodah (predvsem iz iglavcev) bi po novem programu znašala 30.000 do 35.000 ton letno, v Krškem pa bi pričeli z gradnjo v letu 1973.

Na Količevem bi se pričela izgradnja kartonskega stroja III. v letu 1973, ki naj bi bil dograjen v letu 1976. Kapaciteta novega stroja bi znašala 40.000 ton.

Razumljivo je, da bo tako veliki investiciji potrebno prilagoditi tudi dosežanje naprave, kar še posebno velja za energetiko. Program, ki je prikazan v zapisniku 2. seje PO, se poleg navedenega spremeni samo še v tem, da ni še točno določeno, kakšen stroj bo postavljen v Ceršaku. Komisija, ki je program sestavljala, priporoča, naj si omenjeno podjetje izbere program, ki bo ustrežnejši od prvotno določenega.

Vrednost investicij bi v letih 1971 do 1975 znašala približno 123 milijard S din, 45 do 46 milijard pa bi od tega vložila papirna industrija.

Od domačih kreditorjev sta predvideni Jugoslovanska invest. banka v Beogradu in Kreditna banka v Ljubljani, od zunanjih kreditorjev pa Mednarodna banka za razvoj.

Sedanji program je mnogo realnejši, ker so dejanske možnosti za nabavo potrebnega lesa, česar pa ni bilo v prvotnem programu in bi bile zato stalne težave, kje dobiti tako ogromne količine lesa.

Odbor je obravnaval stanje na tržišču in ugotovil, da se pojavlja vse več uvoženega kartona in to predvsem iz Italije, ki dosega nižjo ceno od naše. To nam narekuje, da izkoristimo vse možnosti za pocenitev izdelavnih stroškov in da vnos ustrezno spremenimo.

PO je obširneje obravnaval izhodišča za plan razvoja podjetja od 1971. do 1975. leta ter sklenil, da plan predloži delavskemu svetu v obravnavo in sprejem. O razvojnem planu bomo podrobno poročali tudi v našem glasilu.

Drugi kongres samoupravljalcev bo v dneh od 3. do 8. maja 1971

VEVČE, OKTOBRA — Priprave za II. kongres samoupravljalcev, ki bo maja prihodnjega leta, so v polnem teku. Te priprave pa so odkrile precej vprašanj, ki terjajo od kongresa točen odgovor. Napačno bi bilo, slišimo, če bi na kongres prišli samo z dilemami, brez idej o njihovi razrešitvi. Zato bo ta veliki zbor gotovo tako organiziran, da bo našel rešitev tako strokovno-znanstvene ocene kot soočenja z objektivno prakso. Sem so vključena zlasti vprašanja nadaljnega razvoja družbenoekonomskih odnosov in zamenjava kritično ocenjenih idej z novimi.

Volilni zbori so že izbrali 72 delegatov iz ljubljanskih delovnih organizacij. Na zborih so obravnavali vprašanja o izvajanju samoupravnih dogovorov, o uresničevanju XV. amandmaja zveze neustave, o problemih, ki se pojavljajo v višjem in visokem šolstvu, o kritiki stališč pri posameznih akcijah, o kadrovske politiki kot sestavnem delu samoupravljanja v delovnih organizacijah, o samoupravni integraciji, o vzporednem razvoju obrti z ostalimi panogami itd.

Osnovni moto večine zborov pa je bil poleg naštetega v zahtevi,

da prek delegatov dobi vsebina, obravnavana na zborih, svoje mesto tudi na kongresu.

Pohvalno je dejstvo, da so v delovnih organizacijah izbrali delegate iz vrst tistih, ki že neposredno delujejo v organih samoupravljanja in so obenem člani raznih družbeno-političnih skupnosti.

Ljubljana naj bi se kot celota na kongresu predstavila s problemi, ki so skupni in aktualni za večino naših delovnih organizacij. Program je zasnovan tako, da vključuje tudi vprašanja:

- dohodkovnega sistema,
- institucionalizma samouprave v delovnih organizacijah,
- ureditve odnosov pri vlaganju tuje kapitala,
- funkcije družbenega dogovarjanja itd.

Za razprave iz teh področij bodo delegati pripravljani, da bodo ob razumevanju posamičnih problemov lahko na kongresu nastopali s splošnimi problemi razvoja naše družbe in našli zvezo med praktičizmom in skladnostjo celovitega družbenoekonomskega razvoja.

Naš kolektiv bo na kongresu zastopal inž. Edo ULČAKAR.

Vsakdo izmed nas bi prisegel na delavsko samoupravljanje

VEVCE, OKTOBRA — Te besede so bile izrečene na slavnostni seji delavskega sveta 18. IX. 1970. Smo pred II. kongresom samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo obravnaval dosežke in probleme delavskega upravljanja. V podjetju pa smo proslavili 20. obletnico delavskih svetov. Predsednik izvršnega odbora, direktor Albin VENGUST, je v svojem pomembnem nagovoru na svečani seji orisal razvoj delavskega gibanja in navedel vse glavne faze boja delavcev za svoje pravice.

Tudi vevški delavec je prispeval v tem boju pomemben delež, saj se je več kot stoletje dolgo upiral kapitalistu, se klenil v stavkah in stalnih bojih z razrednimi sovražniki in zorel, da bi prevzel tovarno v svoje roke. Zato je na Vevčah delavsko samoupravljanje hitro zaživelo. Prve

kot so postavitev četrtega papirnega stroja, velikega premaznega oddelka, modernizacija starih papirnih strojev in tehnološki napredek v naslednji delavnici in oddelku ter velika pomoč Vevč, ki so jo dale Medvodam, sa samo del vidnih naporov in ustvarjalnosti vevškega delavca. Velike

Pri razvoju samoupravljanja ne moremo in nimamo kje kaj posnemati tujih vzorcev. Vse več moramo poiskati svojih izvornih rešitev. Zato in prav zato ne smemo biti z doseženo stopnjo razvoja samouprave zadovoljni. Lanj smo v naši tovarni uveljavili nove oblike samoupravnih organov.

Delegat za 3. kongres samoupravljalcev iz papirnice

KOLIČEVO, OKTOBRA — Na volilnem zboru sta bila iz občine Domžale izvoljena dva delegata za II. kongres samoupravljalcev, ki bo drugo leto v Sarajevu. Iz naše delovne organizacije je bil kot delegat za ta kongres izvoljen tov. Karl Dimc, rojen 1940. leta, sedaj dela v pripravi dela za vzdrževanje, obiskuje Višjo šolo za organizacijo dela Kranj, dolgo je bil aktiven mladinski funkcionar. Večkrat je bil izvoljen v samoupravne organe ter je trenutno član DS Papirnice.

Iz teh kratkih telegrafskih generalij slika ne more biti popolna. Zato sem tov. Dimca zaprosil, da za bralce glasila »Naše delo« pove nekaj misli o pripravah za II. kongres samoupravljalcev.

Na zastavljeno vprašanje je odgovoril, da je o njegovih pripravah za II. kongres samoupravljalcev pravzaprav težko govoriti:

»Kot delegata za kongres sva bila s tov. Naratom iz Industrije izvoljena sredi poletja in od takrat do danes o nekaterih izrazitih pripravah oziroma predkongresni dejavnosti v domžalski občini ne morem govoriti. No, ker je čas dopustov minil, vstopamo šele sedaj v začetno fazo predkongresne dejavnosti, kako si to dejavnost zamišljam pa bom opisal v nekaj stavkih.

Solidna osnova za začetno fazo aktivnosti za vsakega udeleženca bodo vsekakor gradiva, ki jih je deloma že izdal odbor za sklic in pripravo II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije. To so gradiva iz različnih tematskih področij:

- nadaljnja graditev, razvoj in napredek učinkovitosti samoupravljanja;
- razširjena reprodukcija in integracija na samoupravnih osnovah;
- materialni in družbeni razvoj in življenjski standard;
- krepitev vloge združenega proizvajalca — osnova za nadaljnji razvoj družbeno-političnega sistema.

Teh gradiv se bomo morali vsekakor posluževati vsi udeleženci predkongresne dejavnosti tako v delovnih organizacijah kot na občinskem nivoju.

Težišče predkongresne dejavnosti se bo vsekakor moralo odvijati v delovnih organizacijah, kjer se naj bi skupno z občinskim koordinacijskim odborom, obema delegatoma in vodstvi družbeno-političnih organizacij organizirale razprave o perečih problemih delovnih ljudi v delovnih organizacijah. Razprave pa bi se organizirale tudi na občinskem nivoju, kjer bi

Člani prvega delavskega sveta (večina je že upokojenih) so po slavnostni seji napravili izlet na Veliko planino

dni septembra so vevški delavci izvolili svoj prvi 60-članski delavski svet. Po nekaterih zapiskih je celo slutiti, da je bil narejen poskus samoupravljanja v tedanjem državnem podjetju z nekakšnim delavskim sosvetom prav na Vev-

čah kadrovske spremembe v zadnjem desetletju z močnim poudarkom na izobrazbi, so prispevale svoj delež, da naše papirje s tremi krogi poznajo po vsej Evropi, Afriki in Prednji Aziji. Pogled na Vevče in njegovo okolico kaže,

Nekateri od teh organov so polno zaživeli drugi manj, vse pa moramo tako oblikovati, da bomo z njihovo učinkovitostjo zadovoljni in da bodo vse svoje sklepe podrejali koristim tovarne, družbe in seveda predvsem zaposlenih.

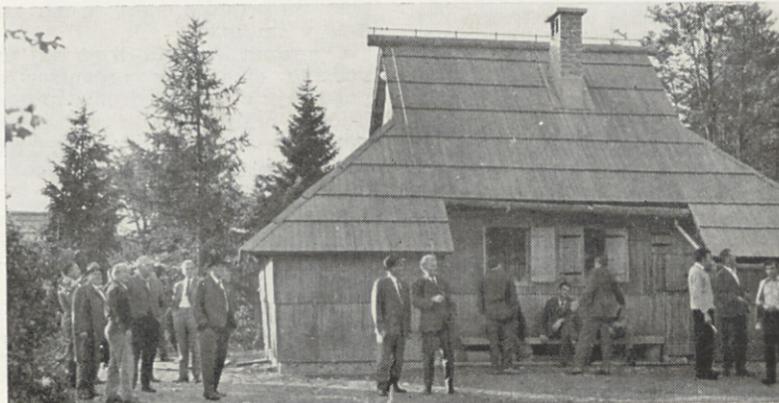
Danes lahko rečemo, da smo s prehojeno potjo zadovoljni in zato, kar smo v preteklosti obilo ustvarili, nas v bodočnosti čakajo nove in še večje naloge. Naj naštejemo samo nekatere. Postaviti moramo v kratkem novo kotlarno, dokončati rekonstrukcijo papirnih strojev, zamenjati dodelavne stroje, modernizirati vse tehnologije in transport. Pa še na novi, peti papirni stroj ne smemo pozabiti. Se bolj moramo sodelovati s sosednjimi papirničarji na enotnem slovenskem programu. Tudi vnaprej moramo z vsemi silami šolati in izobraževati vevške papirničarje, da bomo sposobni držati časovno prednost kvalitete vevških papirjev. Naša dominantnost je v kvaliteti papirjev in to je moč doseči edino le s sposobnimi in šolanimi kadri. Tudi v bodoče bodo sklepi samoupravnih organov taki, da bodo še bolj korenito posegli in lepšali podobo krajevne skupnosti Vevče. Nova stanovanja in povečani otroški vrtec bodo že drugo leto pod streho in s tem bo še več vevških delavcev zadovoljnih. In tako lepi dosežki na Vevčah in okolici so bili možni le z zadovoljnimi delovnimi ljudmi, ki drug drugemu vzajemno pomagajo pri opravljanju svojih nalog. Ob dvajsetletnici so negotovosti samo v tem, kako najti boljše in hitrejše poti za resnično tvorno sodelovanje vseh delavcev pri problemih razvoja naše tovarne, razvoja krajevne skupnosti, občine, republike in Jugoslavije.

Sedanje upravljavce in one izpred dvajsetih let je pozdravil in jim zaželel še dosti uspeha predsednik občinske skupščine Ljubljana—Moste—Polje tov. Polde Maček

čah kakih dve leti pred legalizacijo sedanjih delavskih svetov. V dvajsetletni dobi se je v vevških delavskih svetih zvrstilo po primkih in imenih 514 delavcev, torej več kot vsak drugi zaposleni je v eni mandatni dobi sedel in sklepal v vrstah delavskega sveta. Dolej pa je bilo v vevški papirnici izvoljenih kar 1054 članov. Velika je bila to šola za delavce — upravljavce. Če so bili prvi koraki še neboljani, so bili naslednji že trdni in odločilni. Danes bi bilo zanimivo postaviti takole vprašanje: Kakšen razvoj bi tovarna napravila pod vodstvom državnih organov in državnega plana? Prepričan sem, da bi vsakdo izmed nas prisegel na delavsko samoupravljanje, da je bilo uspešno in da je ni druge forme, ki bi sproščala tako delovno energijo zaposlenih. Pogled na druge socialistične države in še posebej na naše sosede, govori krepko v prid našemu samoupravnemu sistemu. Dvajsetletna samoupravna pot Vevč jasno kaže na velik napredek v kvantiteti in še posebej v kvaliteti naših izdelkov. Danes ni grafičarja v Jugoslaviji in ne papirničarja, ki ne bi brez pomisleka dal priznanje našim papirjem, da so brez konkurence in da se nam ni treba batiti za napredek. Velika dela,

kako ustvarjalni so ljudje, ki živijo tod okoli. Moderna podoba Vevč je izraz dela in sklepov organov samoupravljanja. Na teh dejstvih lahko sklenemo, da je samoupravljanje koncepcija, ki naj bi nenehoma razširjala možnost za razvoj in integracijo človeških zmogljivosti za napredek družbe. Pri tej koncepciji gre za odkrivanje vseh oblik uveljavljanja ustvarjalnih sposobnosti ljudi v družbi in njihovega vpliva na možnosti zadovoljevanja potreb in vpliva za hitrejši napredek družbe.

Upokojeni in aktivni člani kolektiva ob koči

se nekako povzeli zaključki razprav po delovnih organizacijah, kateri naj bi pomenili tudi temeljno izhodišče za pripravo prispevkov za kongres.

Ob množici aktualnih zadev, specifičnih za delovne organizacije in domžalsko občino, mislim, da bi se morali lotiti tudi dveh problemov oziroma dilem, ki se mi zdita zelo pomembni.

- vprašanje upravljanja, vodenja in izvrševanja;
- vprašanje interesov delovnih ljudi kot posameznikov, interesa delovnih organizacij in interesov političnih skupnosti. Smatram, da sta ti dve vprašanji aktualni za celotno Jugoslavijo.

Poleg teh dveh vprašanj pa se mi vsiljujeta sami po sebi še dve aktualni temi. To sta vprašanji integracije in delitve dohodka (seveda s težiščem obdelave za našo občino), ki nudita široko področje možnosti za obdelavo in posredovanje na kongresu. Konkretna odločitev glede tem za kongres pa bo seveda odvisna od usmeritve in razprav v predkongresni aktivnosti v občini.

To so moje (zelo skržene) misli o vsebinskih pripravah za kongres, ki naj ne bi samo opisal in analiziral prehojeno pot, ampak dal tudi konkretne odgovore na dileme na sedanji stopnji razvoja naše družbe.

Na koncu je tov. Dimc obljubil, da bo pripravil bolj konkretno problematiko, ki jo bo posredoval prek časopisa NAŠE DELO vsem, ki jih zanimajo priprave delegatov za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

Milan Deisinger

Sklepi odbora za medsebojne odnose

KOLICEVO, OKTOBRA — Odbor za medsebojne odnose je imel v tem času več sej, na katerih je sprejel naslednje sklepe in odločitve:

Povečan obseg dela na transportu, kjer je večja količina nerazžaganega lesa in uvedba 4. izmene v lepenkovem oddelku sta narekovala, da je odbor sprejel 6 novih delavcev. Novospregjeti delavci se v začetku vsi zaposlijo na lesnem prostoru, ko pa bo uvedena v lepenki 4. izmena, pa se štirje izmed njih razporede na novoustanovljena delovna mesta v lepenkovem oddelku.

Ze dalj časa je podjetje skušalo pridobiti strojne tehnike za konstrukcijski oddelk, kjer sta bili izpraznjeni dve mesti. Obseg tega oddelka pa se je predvsem zaradi predvidene razširitve podjetja občutno povečal. Za dela v konstrukcijskem oddelku sta bila za nedolgo čas sprejeta v delovno razmerje Dušan Jeraj in Ciril Smerkolj.

Odbor je sklenil, da se povrnejo stroški šolanja v znesku 2.437.00 din tov. Zdenki Kovačič, ki je končala prvi letnik na Višji ekonomski komercialni šoli v Mariboru in odobrijo stroški šolanja na isti šoli tov. Janezu Kosmaču v znesku 1.000.00 din.

Iz stanovanja v Črnelem se je Janez Ravnikar preselil s svojo družino v lastno hišo ter je tako omenjeno stanovanje izpraznjeno. Ker je prosilec za družinsko stanovanje tov. Stankovič odklonil, da bi šel stanovat v Črnelo, je odbor sklenil, da njegovega stanovanjskega vprašanja ne bo več reševal, izpraznjeno stanovanje pa je ponudil Stanovanjskemu podjetju Domžale, da vanj preseli Konrada Jurkoviča, ki sedaj stanuje v bloku v Radomljah.

Odbor je obsežneje obravnaval vprašanje ureditve naše planinske koče na Veliki planini. Ugotovil je, da bi bilo nujno potrebno opraviti razna vzdrževalna dela in nakupiti razno opremo, da bi koča lahko bila v zadovoljstvo našega delovnega človeka in bi v polni meri služila oddihu in razvedrilu. V skladu s predračunom je bilo za gornje namene odobreno 10.000.00 din.

Odbor je obravnaval vprašanje nagrajevanja vajencev ter sklenil predlagati delavskemu svetu, naj nagrade povišajo tako, da bi bila osnova za I. letnik 140.00 din, za II. letnik 180.00 din, za III. letnik 220.00 din. Poleg tega pa naj se sedanje nagrade za uspeh v šoli in prizadevnost v delavnici povečajo na 20.00 din za oceno. Začetna ocena, po kateri bi se izplačala nagrada, je dober uspeh.

Zaradi uvedbe 4. izmene v lepenkovem oddelku je odbor imenoval za delovodjo tov. Janeza Majheniča, ki ima za to delovno mesto vse zahtevane pogoje.

Na izpraznjeno delovno mesto vodje energetike je odbor imenoval tov. inž. Marjana Bukovca, ki je z uspehom opravljal enoletno pripravniško delo na tem delovnem mestu. Novoimenovani vodja prevzame v celoti vse pravice in odgovornosti delovnega mesta.

Odbor je obravnaval problematiko nagrajevanja na tistih delovnih mestih, ki niso razporejena v kategorije ter ustrezna razmerja na nekaterih drugih delovnih mestih. Sklenjeno je bilo, da prouče podatke o nagrajevanju v sosednjih podjetjih ter v podjetjih papirne industrije in da se na osnovi teh podatkov pristopi k reševanju problematike. S tem v zvezi je odbor imenoval komisijo, ki naj izdelata predlog za korekturo pravilnika o delitvi OD, v katero so bili imenovani: Milan Deisinger kot predsednik ter člani Ivan Jeretina, Vide Vavpetič in Jože Osolin. Predlog za spremembo pravilnika o delitvi OD je potrebno pripraviti do 31. XII. 1970.

Tov. Alojzu Pungerčarju je odbor na predhodne proučitev pri-

znal nezgodo kot poškodbo na delu ter s tem v zvezi 100 % nadomestilo.

Pri obravnavanju številnih primerov kršitve delovne dolžnosti je odbor sprejel stališče, da se prihodi na delo v opitem stanju, uživanje alkohola med delovnim časom in tatvine strogo obravnavajo in izrekajo storilcem strožji ukrepi.

Delovno razmerje je s 15. I. 1971 odpovedal vodja laboratorija inž. Ciril Ogrin, ki se namerava zaposliti v svojem rojstnem kraju Logatcu v novem obratu valovite lepenke. Prošnjo v tem smislu je naslovila na naše podjetje tudi Kartonažna tovarna, ki gradi navedeni obrat. Odbor je v zvezi s tem sklenil, da odhoda inž. Ogrina ne bo oviral, da pa mora on ali Kartonažna tovarna povrniti našemu podjetju celotno štipendijo, ki jo je za njegovo šolanje plačalo podjetje.

Zaradi postavitve novega sušilnega kanala se je spremenil način dela ter je s tem v zvezi bilo potrebno ustrezno spremeniti norme. Prav tako je bilo potrebno drugače oceniti delo sušilca lepenke. Sklenjeno je bilo, da se delovno mesto sušilca lepenke oceni na 38 točk, če pa na tem delovnem mestu delata dva delavca, ostane stara osnova 32 točk.

V zvezi z navedenimi vprašanji je odbor razpravljal tudi o nekaterih delavcih, ki jim zdravje ne dopušča, da bi v lepenkovem oddelku normalno delali. Odbor bo o tem vprašanju razpravljal kasneje, ko bo zdravnik poslal svoje ugotovitve.

Za določen čas, dokler se ne vrne od vojakov Miha Boštela, sprejme odbor v delovno razmerje Antona Černeti ml.

Na izpraznjeno mesto pleskarja, ker je Vinko Blaj odšel v pokoj, se razporedi Marjana Gregoriča, ki ima ustrezno izobrazbo.

Pred občnim zborom sindikalne organizacije

KOLICEVO, OKTOBRA — Najbrž ne bo odveč, če pred občnim zborom naše sindikalne organizacije napišem nekaj misli. Letos namreč poteče dvoletna mandatna doba sedanjemu vodstvu in bo potrebno izvesti občni zbor še pred iztekom letošnjega leta.

Ze zdaj moramo misliti, komu bomo zaupali nalogo, da vodi delo sindikata v prihodnje, saj sta položaj in dejavnost sindikata precej odvisna od tega, kdo so člani izvršnega odbora in kdo je predsednik. Pri tem moramo izhajati iz načela, da je vodstvo osnovne organizacije odgovorno za delo svojemu članstvu. Zato moramo v kadrovske priprave vključiti čim širši krog članstva, ki naj predlaga tiste kandidate, v katerih vidi jamstvo za nadaljnje uspešno vodenje sindikalne organizacije.

Izhodišče pri predlaganju kandidatov mora biti njihova družbeno politična aktivnost, sposobnost in pripravljenost le-teh za delo v sindikatu.

O možnih kandidatih pa naj se vodstvo sindikalne organizacije pogovarja z vodstvi družbeno-političnih organizacij in vodstvom samoupravnih organov, potem pa naj gre predlog možnih kandidatov v razpravo članstvu.

S tako koordinacijo političnega dela bomo dosegli večjo angažiranost vseh naprednih sil v podjetju.

Programi dela, dosedANJI sprejeti sklepi in skrbne priprave na občni zbor pa zagotavljajo samostojno in konkretno dejavnost sindikalne organizacije.

Čeprav je vnaprejš težko določiti vsebino občnega zbora, je

Stimulativno nagrajevanje

VEVCE, OKTOBRA 1970 — K temu razmišljanju me je spodbudila razprava na sestanku naše organizacije ZK. Obravnavana tema pa me mora zanimati tudi zato, ker zasedam delovno mesto »organizator«.

Delo, ki se opravlja v delovnih fazah in dejavnostih organizirane delovnega procesa, se razlikuje po sestavljenosti in delovnih in drugih rezultatih, ki se z delom dosegajo. Različne vrste dela se med seboj razlikujejo po strokovnosti, ki je potrebna za opravljanje dela; po naporu, ki je potreben za opravljanje dela in po vplivih okolja, ki so odvisni od vrste delovnega procesa, tehnične opremljenosti in klimatskih razmer. Tudi družbeni status in dejstvo, da je lahko nekih kadrov preveč ali premalo, vpliva na vrednotenje zahtevnosti določene vrste dela.

Motivacija delavcev za povečanje intenzivnosti in predvsem smotrnosti dela je eden izmed pomembnih dejavnikov, ki so omogočili in omogočajo silno povečevanje produktivnosti. Pri nas se, v odvisnosti od razvitosti produktivnih sil, postopoma uveljavlja načelo delitve po delu, ki naj zagotovi vsakemu delavcu primeren standard in ustvari diferenciacijo med delavci v odvisnosti od doseženih delovnih rezultatov.

V tovarni poznamo številne oblike stimulativnega nagrajevanja, na primer:

— norme (individualne in skupinske),

— razne premije v proizvodnji (za sita, zastoje, kaolin, izmet itd.),

— posebno stimulativno nagrajevanje v posameznih delovnih enotah (v energijskem oddelku, v brusilnici, na strojih, v vzdrževanju itd.),

— za nekatera pomembnejša delovna mesta pa imamo stimulacije kot participacijo na poslovnem uspehu podjetja,

— ne smemo pozabiti, da je tudi nagrajevanje racionalizacij stimulacija in da je tudi sistem ugotovljanja osebnega dohodka tak, da vpliva na višino OD večja ali manjša proizvodnja papirja — torej tudi stimulacija.

V eno izmed naštetih posebnih oblik je v našem podjetju skupno zajetih okoli 380 delovnih mest ali 42 % vseh zaposlenih (75 stalnih stimulacij, 175 norm in 130 ostalih premij).

Na sestanku organizacije ZK je bilo zastavljeno vprašanje, kaj mora narediti delavec, da dobi stimulacijo? Vprašanje je seveda namenjeno odgovornim strokovnim službam. Meni osebno pa se pri tem postavlja še dodatna vprašanja. Na primer: »Ali danes med 380 posebej stimuliranimi delovnimi mesti, stimuliramo res vse tiste, katerih delo je najpomembnejše za poslovni uspeh? Včasih imam namreč občutek, da se pri teh nagradah ravnamo bolj po tem, kako lahko (enostavno) je meriti delo in so zaradi tega izpuščena nekatera pomembna in vplivna delovna mesta. Na drugi strani pa človek pomisli, zakaj isto načelo ne bi veljalo v principu za vse zaposlene?«

Pri nas se dogaja v posameznih primerih obratno, da nekdo dobi dve stimulaciji, vrsta drugih pa pri takem nagrajevanju ni udeležena. Če bi hoteli zajeti v sistem stimulativnega nagrajevanja po isti metodi še preostalih 500 ljudi, bi naleteli na problem tehnične izpeljave takega nagrajevanja, saj še danes ugotavljamo, da učinkov nekaterih delovnih mest ne moremo meriti, zato jih ne stimuliramo, pri teh namreč merska enota kilogram odpove.

Iz teh razlogov in drugih bi se dalo sklepati, da bi tako zadrego bilo možno rešiti najbolj ustrezno z analitično oceno delovnih mest. Pri tem pa je treba pripomniti, da je le-ta, kljub temu, da smo jo začeli izvajati, zaspala zaradi nesodelovanja s komisijo in nekritičnega odnosa do tega dela, ki bo moralo biti opravljeno po strokovnih kriterijih in merilih, manj pa po intervencijah bolj ali manj energičnih posameznikov. Pod takimi pogoji seveda noben izvajalec analitične ocene delovnih mest ne bi mogel prevzeti odgovornosti zanjo.

Posebne stimulacije bi tudi bilo smotno uvesti le za posebne rezultate, ki pa morajo biti vidni in ne zato, da mašimo luknje in še to samo nekater v osnovnem sistemu nagrajevanja.

Pravzaprav vemo, da lahko služimo toliko kot Svedu le tedaj, če tudi tako smotno in uspešno delamo. To pomeni, da nam ne sme biti vseeno, s kolikimi ljudmi proizvedemo svoje tone proizvodnje, ne sme nam biti vseeno s kakšnimi stroški opravimo svojo proizvodnjo. Zato bi morali tudi za premije upoštevati predvsem te rezultate in osnove.

Pri edinem stroju za črtanje papirja je zaposlena Fani Marolt

Na primer: ne smemo gledati samo zastojev, temveč moramo zastoje primerjati s stroški vzdrževanja in med obojimi najti točko največje ekonomičnosti in to stimulirati. Nadalje je bistveno, kako izkoriščamo nove moderne kapacitete. Premazovalni stroj izkoriščamo le 30 %. Tu mečemo denar stran in tudi svoje dohodke itd. Iz tega izhaja, da so posebne stimulacije tudi potrebne, toda morajo biti konkretne, mora se vnaprejš vedeti za kak poseben rezultat bo posameznik posebej stimuliran in kolikšna bo stimulacija.

Zdajšnje nekatere stimulacije se nanašajo na določene rezultate, na katere v nekaterih primerih stimulant nima nobenega vpliva, je bilo rečeno na sestanku organizacije ZK.

Problematična je poleg drugih tudi skupina stimulacij, ki so v bistvu participacija na dobičku. Ta je lahko zelo sporna, kakor je sporno od kod pravzaprav naš dobiček. Znano je namreč, da je eno izmed osnovnih meril, ko se odločamo za neko novo investicijo, da nam ta da vsaj toliko dobička, kot bi dale obresti za investiran sredstva na banki (to je 4 do 5 %). Ta odstotek od vrednosti osnovnih sredstev, če še ne nekoliko višji, bi potemtakem moral biti meja, ko bi lahko govorili o posebnih premijah, prej pa ne!

Po tem kriteriju naša investicija danes še ne daje pričakovanih rezultatov.

Seveda pa je treba takoj omeniti vprašanje nagrajevanja naših strokovnih kadrov. Ti so slabo nagrajevani in nekateri odhajajo kljub temu, da imajo poleg OD še posebno stimulacijo. Tu smo spet pri osnovnem sistemu nagrajevanja, ki ne stimulira strokovnosti dovolj. Strokovno delo moramo ustrezno nagrajevati, sicer bo to imelo slabe posledice. Po mojem mnenju je nova analitiška ocena delovnih mest prepotrebna.

Na splošno lahko tudi ugotovimo, da je na mnogih delovnih mestih premalo reda, delovna mesta so neproučena in neizoblikovana, za vsa delovna mesta tudi še ni opisov ali postopkov dela, kateri bi morali biti osnova za analitično oceno in oceno ali delavec izpolnjuje delovne naloge delovnega mesta, ki ga zaseda, ali ne? Zato tudi ni mogoč ustrezen nadzor. Delovna disciplina mora zagotoviti, da opravi vsak na svojem delovnem mestu vse iz delokroga, ki ga je prevzel z nastopom dela na določenem delovnem mestu. Pri tem vrednotenju lahko nastopajo norme in akordi. Za premije organizatorjev in kontrolorjev, vedij oddelkov, sektorjev, strokovnih delavcev itd., pa se je potrebno vnaprejš dogovoriti, kaj od njih pričakujemo več, kot jim je bilo naloženo z zasedbo delovnega mesta. Rezultat pa bi moral biti vrednoten glede na stroške in produktivnost, torej ne samo koliko je bilo narejenega, ampak predvsem s kakšnimi stroški in kako.

Vlado Šmigoc

Milan Deisinger

Sulfitna ali sulfatna celuloza

VEVCE, OKTOBRA — Proizvajalci in uporabniki celuloze se pri svojih razmišljanjih za vnaprej večkrat ustavijo pri vprašanju, kaj v bodočnosti proizvajati, oziroma uporabljati — sulfitno ali sulfatno celulozo. Danes, ko so potrebe po surovini v naši panogi bolj izrazite kot kdaj poprej, bi morala biti strokovna razprava v slovenski surovinski bazi bolj trezna kot je bila v preteklosti. Nekaj poskusov izoblikovanja predstave o morebitni novi celulozni tovarni je bilo doslej opravljenih v prisotnosti najbolj zainteresiranih, ki so podajali svoja mnenja v zvezi z izbiro tehnologije in kapacitete, vendar ostaja vtis, da je prevladovala sentimentalna in ne dovolj argumentirana stran ocenjevanja položaja.

V naslednjem članku bom skušal na osnovi lastnih spoznanj in izkušenj ter ob upoštevanju dogajanj v svetu podati pregled nad možnostmi, ki jih imajo celulozarji in papirničarji pri izbiri tehnologije oziroma vrste surovine.

Da bi lažje razumeli dosedanje alternativno stanje, pogledimo najprej na kratko v zgodovino.

Industrijska proizvodnja naravnih celuloznih vlaken se pričeta pred približno 150 leti. Spčetka so kuhali celulozo iz slame pri normalnem in kasneje iz lesa pri povišanem pritisku s pomočjo natrijevega luga. Okrog leta 1870 se je pričela sočasno na Švedskem in v Nemčiji proizvodnja bisulfitne celuloze. Leta 1884 je prišlo s slučajno uporabo natrijevega sulfata pri pokrivanju izgub na kemikalijah v natronskem postopku do odkritja sulfatnega postopka. Ta je bil v začetku uporabljen le za proizvodnjo nebeljene celuloze, medtem ko so skozi daljše obdobje proizvajali beljeno celulozo edino po bisulfitnem postopku. Razvoj belilne tehnike in predvsem pojav klordioksida kot tehničnega belila po drugi svetovni vojni pričinja vzpostavljati ravnotežje med proizvodnjo beljene sulfitne in sulfatne celuloze. Nadaljnja rast »celulozne« industrije v svetu ima izrazito »sulfatno« obeležje. Klasični kalcijevi bisulfitni postopek pričinja propadati, sulfatni postopek pa z izvrstno možnostjo intenzivnega izkoriščanja proizvodnih sredstev sledi naglemu gospodarskemu razvoju. Strah pred pomanjkanjem lesa na dostopnejših površinah zemljine krogle sili k iskanju novih postopkov, ki bodo omogočili boljši izkoristek lesne mase. Zasedovanje teh ciljev je prineslo osvežitve sulfitni tehnologiji — pojavijo se postopki z visoko stopnjo regeneracije kemikalij na osnovi magnezijevega, natrijevega in amonijevega bisulfita. Teoretično lepe in mnogo obetajoče, vendar drage tehnologije ne doživijo pričakovane razmaha. Raziskovanja se nadaljujejo, industrija pa se pri svoji ekspanziji poslužuje preizkušene in najcenejšega. V deželah, kjer je proizvodnja celuloze med najpomembnejšimi gospodarskimi panogami, postavijo nekaj tovarn s principialno dvomljivo tehnologijo v upanju, da bodo na njih dobili izkušnje za nadaljnje rešitve, ki naj bi odgovorile na naslednja odprta vprašanja:

— kako koristno uporabiti čim več sestavin lesa,

— kako zmanjšati cene investicije za tono celuloze,

— kako zmanjšati lastno ceno proizvoda,

— kako rešiti problem onesnaženja zraka in vode.

PRIMERJAVA SULFITNE IN SULFATNE TEHNOLOGIJE

Navedena štiri načelna vprašanja tvorijo osnovni kriterij za primerjavo različnih tehnologij. Bisulfitni postopki brez regeneracije kemikalij v principu ne morejo biti konkurenčni zaradi previsokih proizvodnih stroškov. Kot izjemo bi bilo mogoče navesti tovarne s predelavo odpadne lužine v proizvod, ki dajejo najmanj toliko dobička ali več kot ga predstavlja kalorična vrednost lužine in v njej prisotne kemikalije. Za gradnjo nove ali povečanje obstoječe kapacitete je to

zelo iluzorna varianta, kajti potrebe po tovrstnih produktih so sorazmerno majhne in jih v večji meri že krijejo firme, ki so si z izvirnimi postopki in nastopom ob pravem času uspele pridobiti monopolen položaj. Odkritje novega trga bi lahko prišlo v postev, vendar le za manjše kapacitete in v prisotnosti nadpovprečno močnega tehnično-komercialnega mehanizma, ki bi ga bilo treba tudi nadpovprečno plačevati iz precej povprečnih virov. Ni torej slučaj, da je vsa problematika sulfitnih postopkov osredotočena na regeneracijo kemikalij. Ta je danes dobro rešena za sulfitne postopke na magnezijev in natrijev snovi. Rešitvam so mnogi strokovnjaki že pripisovali odločilen pomen. Za argument pri zagovarjanju sulfitnih postopkov služi predvsem dejstvo, da je izkoristek lesne mase občutno višji kot pri sulfatnem postopku in možnost izdelave različnih kvalitet celuloze ob uporabi praktično vseh vrst lesa. To se lahko trdi le za postopke z natrijevo osnovo, medtem ko za pogosto omenjeni magnezitni postopek ta dejstva veljajo le polovično. Izkušnje so namreč pokazale, da nastopajo pri pravem magnezitnem postopku (PH vrednost kahalne kisline okrog 4,5), kjer sta zajamčena povečani izkoristek in možnost mešanega kuhanja različnih vrst lesa, dokajšnje težave z izločanjem soli v obliki nezaželjenih oblog. Znano je, da večina tovrstnih tovarn ne obratuje po zamisljenem magnezitnem postopku, ampak kuhajo s kislim magnezijevim bisulfitom, ki v zelo majhni meri izpolnjuje pogoje za omenjene prednosti. Tu gre praktično le za izboljšani klasični bisulfitni postopek v smislu uvedbe regeneracije kemikalij. O kakšnem zaznavnem izboljšanju izkoristka ali možnostih za uporabo vseh vrst lesa pa ni govora. Teško si je zamisliti, da bi bil tudi pravi magnezitni postopek kos sulfatnemu, saj je investicijska cena slednjega za kapaciteto nad 40.000 ton/leto (tako majhne tovarne pa se danes praviloma ne postavljajo) občutno nižja. Predstavo o tem nam dajeta naslednja, strokovni javnosti znana primera:

1. Tovarna celuloze Waldhof iz Meiheina je bila leta 1969 rekonstruirana iz kalcijeve na magnezijevo osnovo z najsodobnejšo tehnološko opremo (kontinuirni Kamyr kuhališnik, difuzijsko pranje pri beljenju itd.). Kapaciteta rekonstruirane tovarne znaša 220 tisoč ton beljene celuloze letno, od tega odpade 80.000 ton na novi del tovarne, ostalih 140.000 ton pa na stari obrat. Obdelava odpadnega luga, to se pravi pralnice, uparjevanje in dva kemična kotla so grajeni za celotno kapaciteto. Investicija je stala 120 milijonov DM, kar znaša ca. 41 milijard starih dinarjev. Če odštetojemo od te vsote 2/3 cene obratov za pripravo odpadnega luga, kar znaša ca. 3 milijarde starih dinarjev, dobimo investicijsko ceno magnezitne tovarne s kapaciteto 80.000 ton letno v vrednosti 38 milijard S din.

Izgradnja tovarne za beljeno sulfatno celulozo kapacitete 195 tisoč ton na leto je stala v Kanadi približno v istem času 50 milijonov dolarjev ali 62,5 milijarde S din. Upoštevajoč preizkušeno dejstvo, da investicijska cena narašča z dvotretjinsko potenco, bi stala »80.000-tonska« sulfatna tovarna ca. 28 milijard S din.

Primerjava, ki verjetno zaradi različnih pogojev investiranja v ZR Nemčiji in Kanadi ni povsem natančna, nam da vse prej kot zanemarljivo razliko 10 milijard med magnezitno in sulfatno tovarno za 80.000 ton/leto. Številke so dovolj zgornjo pojasnilo, zakaj v svetu pri investiranju ni navdušenja za magnezitni postopek. Navajanja nekaterih trditvev, da so novejši sulfitni postopki nadomestljivi glede manjšega onesnaženja vode in zraka, so zelo polovičarska. Res je, da je sulfatna tovarna izvor neprijetnega vonja, kar je v zadnjem času že tudi manj res. Prav tako je barva sulfatne odpadne lužine bolj intenzivno temna, kot pri sulfitni. To so zelo kvalitativna merila, ki jih zaenkrat niti evropska niti ameriška zakonodaja ne upoštevata pri določanju taks za onesnaževanje. Biološka in kemična poraba zraka kot edini upoštevani merilni količini za onesnaženje vode sta pri sulfatnem in sulfitnem postopku enaki. Posledice sulfatnega onesnaženja so torej laže fiziološko zaznavne in imajo zato močnejši psihološki učinek, ki ga seveda ne gre zopostavljati. Nikakor pa ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da v absolutnem merilu sulfitna tovarna nič manj ne uničuje žive narave kot sulfatna. V dokaz pravilnosti trditve pogledimo stopnje regeneracije kemikalij za različne tehnološke postopke, povzete iz publikacij o delovanju tovarn na Švedskem:

— Stora natrijev sulfitni postopek: 80 %

— magnezitni postopek: 85 %

— sulfatni postopek: 94 %

Vse, česar ne zmore sistem regeneracije kemikalij, je nujno prepuščeni okolici v bolj ali manj zaznavni obliki. To je logičen zaključek, ki ga ne moremo prezreti.

Ob vsem tem se bo marsikdo gotovo vprašal, kako je možno, da so se v Meiheinu ali npr. v Lenzingu odločili za magnezijev bisulfitni in ne za cenejši sulfatni postopek. Predvsem je treba poudariti, da gre v obeh imenovanih primerih za rekonstrukcijo od kalcijevega na magnezijeve baze, s čimer je bila možna ohranitev večine starih naprav in le delno povečanje kapacitete z uvedbo regeneracije kemikalij. Sulfatni postopek tu ni mogel priti v poštev, ker bi pomenil opustitev stare tovarne. Waldhof je imel za sulfitni postopek še interese zaradi močno razvite predelave odpadne lužine in usmeritve v proizvodnjo celulozne vate, kjer ima sulfatna celuloza prednost. Nadalje je del njihove proizvodnje celuloze namenjen za kemično predelavo, kar je prav tako smatrati za sorazmerno izjemnost, saj je znano, da ta panoga v svetu zadnjih deset let stagnira. Tako v Waldhofu kot v Lenzingu so izvedli rekonstrukcijo z mnogimi izvirnimi izvedbami, ki so patent lastnega tehniškega kadra. Podoben je položaj z najnovejšo in doslej največjo magnezitno tovarno firme Great Northern Paper Co. v Združenih državah. Tudi v tem primeru gre za rekonstrukcijo in sicer od natrijeve osnove brez regeneracije na magnezijevo osnovo z regeneracijo. Tovarne s kapaciteto 200.000 ton/leto jim pač ni kazalo popolnoma zavreči in postaviti sulfatko. Uvedba regeneracije je bila za tako veliko tovarno, ki je spuščala celotno količino odpadne lužine v vodo, več kot nujna, saj ima borba proti onesnaževanju vode in zraka v Ameriki že notranjepolitični pomen. Vendar s tem nikakor ni rečeno, da se je Great Northern Co. odločila za magnezijev postopek zato, ker bi bila boljša rešitev onesnaženja kot sulfatni postopek.

Če pogledamo preostale sulfitne postopke, vidimo da je zlasti natrijev sulfit predmet izredno obsežnih raziskav, ker glede iz-

koristka lesa nudi skoraj največ, kar je mogoče. Manjka mu le enostavna rešitev regeneracije kemikalij, ki je — v zaenkrat poznani obliki — močno komplicirana in draga. V zadnjem času je na tem področju prišlo do zapaznih izboljšav. Vseeno pa visoka investicijska cena še vedno ne dovoli uveljavitve v industrijskem obsegu. Ena največjih tovrstnih tovarn Alizay v Franciji od prvotnih upanj že odstopa in je zavoljo tveganega tehnološkega postopka zašla v finančne težave, tako da je morala večino svojih delnic prodati ameriški družbi Parson. Le-ta že razmišlja, da bi tovarno v Alizayu, ki proizvaja celulozo za kemično predelavo, rekonstruirala na sulfatni postopek s predhidrolizo. Pri investiranju se tega postopka brez dvoma zaenkrat še ne kaže poslužiti, zlasti ne v naših razmerah. Posebna možnost za prehod na natrijevo osnovo obstaja pri rekonstrukciji male klasične bisulfitne tovarne, ki predvideva za nekajkrat povečati svojo kapaciteto. V tem primeru se kuhanje v starem delu tovarne pretvori na natrijevo osnovo in postavi nov sulfatni obrat. Kombinacija dopušča možnost enostavne regeneracije poznane pod imenom »križna regeneracija«. Take rešitve obstajajo in jih je jemati kot zelo ekonomičen način povečanja kapacitete starih bisulfitnih tovarn. Za primer služi Kemi Oy na Finskem, kjer je po križni regeneraciji odpadna lužina starega obrata s 33.000 ton (letno krila izgube kemikalij nove sulfatne tovarne s kapaciteto 310.000 ton letno. Kasneje je ta tovarna dokaj neugodno razmerje med sulfitnim in sulfatnim delom povečala v korist sulfitnega ob uvedbi Tampela regeneracijskega sistema. To je zaenkrat edinstvena izvedba in jo je danes težko ocenjevati.

Od sulfitnih postopkov ostane še postopek na amonijevi osnovi, ki pozna nekaj primerov industrijskih izvedb. Njegove prednosti so popolna odsotnost tvorbe oblog v kahalnikih in toplotnih izmenjevalcih, visoka kalorična vrednost odpadne lužine in razmeroma majhno onesnaženje zraka. Slaba stran je visoka cena amonijaka. Tako bi se postopek lahko uveljavil le ob revolucionarni pocenitvi te kemikalije.

Ocena sulfatnega postopka je delno podana že v zgornji primerjavi s sulfitnimi postopki. Njegove poglobitvene prednosti so nizka investicijska cena, možnost stopnje regeneracije na zelo enostaven način, izredna prilagodljivost na praktično vse vrste lesa in drugih vlakninskih surovin ter nekatere posebne lastnosti izdelka. Kot zanimiv primer mešanega kuhanja lahko navedemo eno od tovarn francoske družbe Aquitaine, kjer so leta 1969 uporabljali 40 % hrastovega lesa. To jim v proizvodnji ni povzročilo nikakršnih težav, čeprav se je vedno mislilo, da hrastovina ni primerna za celulozno industrijo. Omenjena tovarna dela beljeno sulfatno celulozo, namenjeno za grafične papirje.

Če pogledamo izkoristek sulfatnega kuhanja vidimo, da je enak izkoristku klasičnega bisulfitnega postopka. Sulfatno celulozo je zavoljo večje vsebnosti preostalega lignina nekoliko težje obeliliti. To za današnjo belilno tehniko ne povzroča več težav. Zmotno bi bilo misliti, da se sulfatna tehnologija ne izpolnjuje. Velike in nekoliko nerodne rotacijske peči se nadomeščajo s pečmi za kalcinacijo v vesi; nadalje je že zelo dobro rešen problem neprijetnega vonja (sežig v kalcinirni ali regeneratorski peči). Precej je bilo doseženega tudi v pogledu večjega izkoristka, saj se da po takoimenovanem polisulfitnem postopku doseči približno enak izkoristek kot z dvostopenjskim natrijevim bisulfitnim oziroma sulfitnim postopkom. Ta tehnologija še ni izpolnjena, vendar jo intenzivno študirajo vsi večji svetovni inštituti.

PRIMERJAVA KAKOVOSTI

Nekoč je prevladovalo prepričanje, da je na področju uporabe beljene celuloze sulfitna celuloza nenadomestljiva. Danes velja tako mnenje za staromodno in zmotno. Sulfitna celuloza je nenadomestljiva le še za vedno manj pomembni pergamin in morda kakšen sličen močno mlet papir z nizkim specifičnim volumnom. V proizvodnji celulozne vate in kemični predelavi je lahko sulfitno nadomestimo s sulfatno celulozo, vendar ima sulfatna tu prednost. Za vse ostale papirje kot so embalažni, fini embalažni, mehanografski, pisalni, grafični (vštevši premazni) papir pa je sulfatna celuloza primernejša. Seveda je treba nekatere tehnološke podrobnosti v proizvodnji papirja prilagoditi za uporabo sulfatne celuloze. To je brez dvoma smiselno, če upoštevamo vse prednosti, ki nam jih nudi sulfatna surovina. Prednosti so predvsem v boljših mehanskih lastnostih, odpornosti mokrega papirnega traku v stiskalnicah, večji opaciteti in večji dimenzionalni stabilnosti. Nekdaj zelo beleča pomanjkljivost sulfatne celuloze, ki se melje počasneje od sulfitne, danes ni več kritična, saj se z moderno tehnologijo mokrega dela stroja lahko za večino papirjev doseže željeno formiranje lista ob nižji stopnji mletja. Prednost sulfatne celuloze bi prišla posebno do izraza v primeru, če bi se papir prodajal ne na kilogram, ampak na površino, kar bi bilo bolj logično, saj uporabljamo predvsem površino papirja in ne njegovo maso. O tem v nekaterih državah danes že resno razpravljajo. Zahvaljujoč boljši opaciteti manjšemu upadanju beline z mletjem in boljšimi mehanskimi lastnostmi je namreč iz 1 kg sulfatne celuloze mogoče narediti več kvadratnih metrov papirja kot iz 1 kg sulfitne celuloze. Navedeno dejstvo lahko obravnavamo kot izdatno nadomestilo za slabši izkoristek pri razklopu lesa.

ZAKLJUČNA OCENA Z OZIROM NA RAZMERE V SVETU IN PRI NAS

Ustaljeno pravilo je, da se evropsko gospodarstvo pri svojem načrtovanju ozira na dogajanja v Združenih državah Amerike. Tam so za obdobja od 1970 do 1975, leta predvideli 7 % stopnjo rasti proizvodnje celuloze. Predvideno povečanje naj bi v celoti predstavljala izgradnja novih sulfitnih tovarn, medtem ko bo proizvodnja sulfitne celuloze ostala na isti višini. Slišati je, da se slovenske tovarne papirja in celuloze skušajo dogovarjati o možnosti skupnega nastopa v investicijski dejavnosti. Ker so potrebe po surovini izrazite, se prav lahko zgodi, da se bo treba ponovno izjasniti o tem, kakšno tovarno celulozo potrebujemo. Če je temu tako, potem bo nujno zagovarjati varianto, ki bo upoštevala vse momente in ki bo dajala prednost bolj pomembnemu pred manj pomembnim. Iz vsega ugotovljenega sledi: če želimo imeti tovarno, na kateri se bodo učili tuji strokovnjaki in ki bo k razvoju tehnološke znanosti tudi nekaj doprinesla, potem postavimo eno od novih sulfitnih tehnologij. Če pa je morda naš cilj z investicijo zaslužiti čim več denarja, potem pri izbiri tehnologije ne razpravljajmo več, kajti na razpolago je samo sulfatni postopek.

inž. D. Kogej

Dopisujte

v
»Naše
delo«

ŽENSKA V INDUSTRIJI

VEVČE, OKTOBRA — Ne-ki industrijalec v Ameriki je dejal: »Prav nič pretirano ne bi bilo reči, da bi naše gospodarstvo občutilo glavobol, če bi vse v industriji zaposlene ženske ob ponedeljkih ostale doma. Če pa bi ostale doma še preostale dneve v tednu, bi doživeli gospodarsko katastrofo.« Kakorkoli si razlagamo te izjave, drži, da ženske v industriji igrajo vse pomembnejšo vlogo. Toda zakaj ženske veljajo sicer za potrebno, a vendar posebno skupino? Kakšna je vloga ženske v industriji?

Hitro naraščanje števila žensk v industriji je šlo vzporedno z razvojem gospodarstva. Tudi spremembe življenjskih navad so bile za ženske zelo pomembne. Družbena revolucija ob prelomu stoletja, ki je mladi ženski odprla pot v pisarno, ji je hkrati dala tudi ekonomsko samostojnost. Prav tako so zaživele novo življenje mnoge industrijske panoge, npr. tovarna oblačil, kozmetični obrati, ženske revije itd. Razmahu proizvodnje, gradbeništva in transporta je sledil razmah prometa, trgovine in storitvenih panog. Tedaj pa je med drugo svetovno vojno pojavila Rosie Riveteo, ki je bila varilka, voznica tovornjaka in strugarka, drastično opozorila na sposobnosti v poklicih, ki so bili do tedaj in po prepričanju za ženske neprimerni. Mehanizacija je na mnogih delovnih mestih zmanjšala pomen večje fizične moči moških.

Uporaba viličarjev na primer omogoča, da ženska lahko opravlja mnoga dela, ki so bila prej zaradi težaškega dviganja bremen izključna domena moških. Tri leta po napadu na Pearl Harbour* se je več kot šest milijonov žensk prvikrat zaposlilo.

Pred drugo svetovno vojno je v jeklnah prevladovalo splošno mnenje, da je »z ženskami križ«. Ta vrsta dela je bila stvar moških, ko pa je bila vojna na višku, so ženske opravljale vsa dela, ki so jih prej opravljali moški v rudnikih, jeklnah in ladjedelnicah, z izjemo tistih del, ki so zahtevala izrazito telesno naprežanje. Tudi z uvedbo tekočega traku se je število žensk v industriji znatno povečalo. V pol stoletja, t. j. od leta 1910 dalje, so se družbeno ekonomske skupine, ki so jim delavke pripadale, zelo spremenile. Propad miselnosti srednjega razreda, čes da naj ženska ne dela, če si njen soprog lahko privoščiti, da jo ima doma, se je izvajala na vseh nivojih. Očitno je bil ženam potreben občutek pomembnosti, ki so ga dobile le tako, da so tudi same zaslužile. Mnogo let je bilo gospodinjstvo edini množičen ženski poklic. Razmah novih industrijskih panog s serijsko proizvodnjo in številne tehnološke spremembe v zadnjem času so ženskam odprle pot v urade in k strojem.

V pregledu literature, kakšna dela opravljajo ženske po drugih državah, je Wickert pokazal, da je vloga žensk, gledana v naspotju z vlogo moških, predvsem kulturnega in ne toliko biološkega izvora. Med avstralskimi prebivalci imajo ženske vodilno vlogo. Kdo so klepetulje na Filipinih? Moški! Kdo so zdravniki v Sovjetski zvezi? Ženske tvorijo 70 odstotkov zdravnikov v primerjavi s 5 odstotki zdravnic v Združenih državah. V Indiji je običajno, da moški dokazujejo svojo močastost bolj pri domačih delih kakor v službi. V mnogih kulturnih okoljih so ženske grešni kozli za mnogo širše družbene probleme. Tako se je npr. v ZDA pa tudi drugod izkazalo, da je izostajanje bolj splošen gospodarski problem, kot pa ženski problem.

Ali imajo ženske rade svoje delo? Ali je njihovo zadovoljstvo pri delu enako zadovoljstvu moških? Ali se obnesejo na vodilnih položajih? Takšna vprašanja niso važna za kadrovske osebe, temveč so zanimiva tudi s psihološkega vidika.

Nekatere proučitve, izvedene s pomočjo vprašalnikov, ki jih na-

vaja literatura in ki so primerjale moške in ženske glede na delovno zadovoljstvo, kažejo, da so ženske bolj zadovoljne kot moški; druge pa kažejo ravno nasprotno; spet druge ne kažejo nobenih razlik.

Na splošno so ženske v svojih odgovorih v večji meri omenjale lojalnost, manj zanimanja pa so kazale za plačo, razne ugodnosti

Prebiralka in števka Marija Svetek

in za možnosti napredovanja. Na splošno so bile vse zelo občutljive na okolje, v katerem so delale.

Zaposlena ženska, ki mora svojo energijo razdeliti na službene dolžnosti in na svojo tradicionalno vlogo ženske, se srečuje s problemi prilagajanja, ki so za njen spol tipični. Družinske in službene odgovornosti poročene žene so nekoliko drugačne od odgovornosti njenega moškega vrstnika.

Okrog dve tretjini vseh žensk v industriji sta zaposleni v proizvodnji, v maloprodajni trgovski mreži ali v storitvenih dejavnostih. Največ je uslužbenk in delavk, le malo pa jih je na vodilnih položajih.

Se vedno ne manjka predsodkov in tradicionalne diskriminacije proti ženskam pri tovarniških delih, toda dovolj tradicij je bilo že zavrženih, kar dokazuje, da so spremembe možne.

Čeprav se ženske lotevajo že mnogih »moških« poklicev, je razmerje še vedno majhno. Ravno tako je majhen odstotek žensk na vodilnih položajih.

Vendar možnosti ne manjka. Raziskave so pokazale, da se ženske vse bolj uveljavljajo na nekaterih raziskovalnih področjih — kot analitiki investicij v bankah in zavarovalnicah, pri tehničnem raziskovalnem delu, v laboratorijih itd. Tehnološki napredek pa je nepretrgan, zato lahko z njim računamo tudi v naprej. Zahteval bo nove delovne kvalifikacije, med katerimi bodo nekatere morda splošno obveljale za tipično žensko delo. Nedvomno lahko v prihodnosti pričakujemo bolj učinkovit izkoristek ženske delovne sile in dopustno je reči.

Novosti v strokovni knjižnici

VEVČE, OKTOBRA — Dobili smo naslednje nove knjige:

1. Pulp paper manufacture. Vol. I — The pulping of wood. Vol. II — Control, secondary fiber, structural board, coating. Vol. III — Papermaking and paperboard making. New York, McGraw-Hill book comp. 1970. Sg. CP-00216/1, 2, 3.

2. D. Hoyer: Handbuch der Karton- und Pappenherstellung. Leipzig, VEB Fachschriftenverlag 1966. Sg. CP-00217

3. Hardman, Cole: Papermaking: questions and answers. New York, Lockwood publ. co., Inc. 1969. Sg. CP-00219

4. Evans, ed.: Pulp and paper mill process instrumentation. New York, Lockwood publ. co., Inc. 1969. Sg. CP-00220

5. Davis: Calculations in the paper industry. Englewood, Franklin publ. co., Inc. 1963. CP-00218

6. Recherches sur le raffinage. Fotokop. iz revije ATIP vol. 22 (1968) No. 1. Sg. CP-00221

7. Pigmented coating processes. Tappi Monograph Ser. No. 28. New York, Tappi 1965. Sg. CP-00223

8. Mosher, Davis: Industrial and specialty papers. Vol. I — Technology. New York, Chemical publ. co., Inc. 1968. Sg. CP-00222

9. Chemical recovery in alkaline pulping processes. Tappi Monograph Ser. No. 32. New York, Tappi 1968. Sg. CP-00224

10. Tappi 23rd Alkaline pulping conference. OCT. 14-17, Jacksonville, Florida. Sg. CP-00225

11. Wenzl: Kraft pulping theory and practice. New York, Lockwood publ. co., Inc. 1967. Sg. CP-00226

12. Postupci i tabele za uzorkovanje pri kontrolisanju karakteristika proizvoda. (ABC-STD-105) Beograd, Privredni pregled 1969. Sg. PE-00333

13. Uporaba sodobnih postopkov pri kontroli kakovosti pri prevzemanju. Material za seminar v Izoli. Ljubljana, Društvo za SMK 1970. Sg. PE-00334

14. Gijog: Odškodninska odgovornost avtomobilista in zavarovanje. Ljubljana, CZ Uradni list SRS 1969. Sg. PE-00335

15. Gilmer: Industrijska psihologija. Ljubljana, Cankarjeva založba 1969. Sg. RA-00059

16. Friedländer, Pfaffenberger: Osnovna načela in metode socialnega dela. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije 1970. Sg. RA-00063

17. Linguaphone — English Course. London, Linguaphone inst. Sg. RA-00060

18. Linguaphone — Course de français. London, Linguaphone inst. Sg. RA-00061

19. Linguaphone — Corso d'italiano. London, Linguaphone inst. Sg. RA-00062

20. Velhagen: Tafeln zur Prüfung des Frabensinnes. Leipzig, VEB Georg Thieme 1967. Sg. ME-00057

21. Brinar: Gozdarski slovar. Ljubljana, Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in industrije za predelavo lesa Slovenije 1970. Sg. SL-00140

Tečaj za voznike viličarjev

VEVČE, OKTOBRA — V teku je tečaj za voznike viličarjev, ki se je pričel 19. t. m. in bo trajal do srede novembra. Tečaj obiskuje 12 delavcev, ki so že sedaj vozili viličarje. Varnostni predpisi in smoter popolnosti pa zahtevata, da se delavci na tem delovnem mestu res dobro spoznajo s specialnostmi, ki jih to delo zahteva.

Priznani predavatelji Društva varnostnih inženirjev in tehnikov poučujejo obiskovalce v praktični vožnji, teoretični del pa obsega še naslednje predmete: varnost pri delu, motoroznanstvo, vzdrževanje vozil, prometni predpisi in znaki, transport. Praktični in teoretični izpiti bodo 14. novembra 1970.

Po opravljenem tečaju in izpiti bodo kandidati prejeli ustrezno uradno potrdilo o usposobljenosti za voznike viličarjev.

Tečaj bi bil potreben že pred nabavo viličarjev, vendar ni bilo možno najti sodelavcev.

da se bo temu procesu v več pogledih prilagodilo tudi okolje.

Vse te ugotovitve, ki sem jih naštel v sestavku, so plod raziskav, ki so jih naredili v ameriški družbi in se v nekaterih pogledih bistveno razlikujejo od naših razmer, na drugi strani pa jih vseeno lahko vzamemo za koristno primerjavo.

In kaj se naj na koncu vprašamo: »Kaj vleče ženske v službo?« Mislim, da predvsem želja po neodvisnosti, povečan strah

pred ekonomsko negotovostjo in možnosti, da pomaga podpreti družinski proračun. In ne nazadnje, tudi ženska hoče v družbi pokazati, kaj zmore, kajti tehnološki razvoj ji pri tem stoji tesno ob strani.

inž. M. Ž.

Literatura: Gilmer: Industrijska psihologija — Psihologija v gospodarstvu. * Pearl Harbour — pomorska baza ZDA na Havajskih otokih. Japonci so leta 1941 uničili tukaj del ameriške vojne mornarice v Tihem oceanu.

Pregled proizvodnje in potrošnje papirja in kartona

Zap. št.	Država	Proizvodnja v tonah 1968	1969	Potrošnja pap. in kart. v kg/1 preb. leta 1969
1.	ZDA	45.997,172	48.533,053	259,3
2.	Japonska	9.958,172	11.309,778	108,3
3.	Kanada	10.071,845	11.032,666	152,9
4.	ZSSR	5.698,841	6.284,200	25,6
5.	ZR Nemčija	4.740,961	5.181,587	122,5
6.	Velika Britanija	4.697,426	4.925,799	126,3
7.	Svedska	3.635,090	4.112,700	182,0
8.	Finska	3.628,710	4.003,000	104,2
9.	Francija	3.612,155	3.997,156	92,0
10.	Kitajska	3.356,585	3.492,662	4,9
11.	Italija	3.042,713	3.444,110	66,8
12.	Nizozemska	1.395,695	1.597,580	136,5
13.	Norveška	1.240,642	1.363,228	115,5
14.	Spanija	918,548	1.044,169	36,0
15.	Avstralija	846,057	1.013,745	118,0
16.	Nemška DR	966,869	996,000	64,8
17.	Brazilija	899,771	956,987	12,4
18.	Avstrija	841,568	942,732	72,9
19.	Poljska	865,455	888,134	31,4
20.	Indija	738,494	823,954	1,8
21.	Ceškoslovaška	801,317	822,255	57,5
22.	Mehika	738,038	817,966	21,9
23.	Belgija	654,302	723,368	107,2
24.	Svica	648,637	689,461	143,9
25.	Jugoslavija	564,654	595,305	26,3
26.	Argentina	527,848	581,883	36,6
27.	Južna Afrika	545,490	559,371	39,4
28.	Romunija	445,177	476,354	21,0
29.	Nova Zelandija	395,532	439,985	111,6
30.	Formoza	338,660	362,674	25,2
31.	Južna Koreja	245,065	255,333	10,1
32.	Cile	244,050	253,966	19,6
33.	Madžarska	258,779	250,066	37,4
34.	Bolgarija	228,496	249,476	30,9
35.	Danska	217,724	237,680	132,1
36.	Venezuela	203,382	227,995	31,3
37.	Portugalska	170,192	196,097	24,4
38.	Kolumbija	171,013	190,679	11,6
39.	Grčija	123,549	139,579	24,3
40.	Pakistan	121,563	135,170	1,2
41.	ZAR	117,934	132,721	6,5
42.	Turčija	130,779	131,241	8,0
43.	Irska	105,585	110,450	78,4
44.	Peru	107,955	109,769	13,1
45.	Filipini	104,326	107,955	6,5
46.	Kuba	104,326	104,326	15,4
47.	Izrael	73,299	74,347	55,5
48.	Maroko	46,901	59,875	5,5
49.	Severna Koreja	58,567	58,567	5,6
50.	Porto Riko	55,066	56,205	63,3
51.	Tajland	35,199	52,409	6,0
52.	Alžirija	36,287	38,102	7,6
53.	Urugvaj	32,205	34,745	18,7
54.	Rodezija	23,520	28,845	11,5
55.	Libanon	25,855	26,308	29,3
56.	Južni Vietnam	20,865	21,772	3,6
57.	Indonezija	18,144	19,958	0,5
58.	Iran	18,915	18,915	5,9
59.	Malezija	9,995	11,745	14,0
60.	Gvatemala	9,947	11,379	5,5
61.	Cejlon	8,598	8,450	3,3
62.	Nigerija	—	8,215	0,7
63.	Albanija	8,165	8,165	5,7
64.	Panama	1,633	8,001	28,1
65.	Dominikan. rep.	7,257	7,257	7,2
66.	Ekvador	6,532	6,985	8,9
67.	Angola	4,525	6,489	3,2
68.	Madagaskar	4,717	5,511	1,5
69.	Kameron	4,990	4,990	1,9
70.	Kambodža	4,990	4,990	1,7
71.	Libija	3,175	4,175	6,6
72.	Tunis	3,992	4,082	6,7
73.	Severni Vietnam	3,629	3,810	0,8
74.	Jordanija	3,387	3,719	4,9
75.	Sudan	3,629	3,629	1,1
76.	Kenija	3,175	3,175	4,3
77.	Singapur	—	1,542	40,0
78.	Gana	1,451	1,451	2,9
79.	Kongo Kinšasa	1,225	1,270	0,9
80.	Mongolija	907	952	3,6
81.	Sirija	907	907	3,6
82.	Salvador	816	907	5,6
83.	Mozambik	726	816	1,6
84.	Etiopija	590	590	0,3
85.	Nepal	454	533	1,1
86.	Bolivija	535	513	2,3
87.	Burma	—	454	1,2
88.	Paragvaj	272	272	2,9
Skupaj		116.019,098	125.490,172	

Marjan Černe

Sredstva za rekonstrukcijo — da ali ne?

Razvoj industrije papirja je bil v zadnjih 15 letih tako buren, da mu posamezna podjetja komaj še sledijo. Pri tem so v polnem razvoju strojne naprave kot take, prav tako pa tudi metode dela. Oboje prispeva k večji rentabilnosti in konkurenčnosti podjetij. Kdor temu razvoju ne sledi, ta nujno zaostaja, kar se odraža neposredno na dohodku podjetja. In če je dohodek nižji, se temu ustrezno zmanjšajo tudi sredstva za obnovo in razvoj. Takšno podjetje je brez milosti obsojeno na hitrejši ali počasnejši propad. Zato vidimo povsod v podjetjih papirne industrije tako živo zanimanje za novosti in za nove metode dela, ki jih nenehno vpeljujejo v tovarnah, vse z enim samim ciljem: poceniti proizvod, biti konkurenčen na trgu in jasno, dobiti sredstva za nadaljnji razvoj. Narediti več, boljše, ceneje, to je vodilo, ki mu sledi v svetu industrija papirja.

Popolnoma na dlani je, da tudi mi ne moremo in predvsem ne smemo stati ob strani, kajti to pomeni nujno zaostajanje, nekonkurenčnost, v končni fazi pa izgubo. Če se srečujemo na tržišču s produkti tako visoko razvite industrije, ki so bili proizvedeni na visoko ekonomičnih strojih in po sodobnih delovnih metodah, potem postaja iz dneva v dan bolj nujno, da tudi naša osnovna sredstva moderniziramo in vpeljemo v našo proizvodnjo sodobne metode dela.

To v osnovi ne pomeni nič novega. Politiko modernizacije naše tovarne vodimo že vrsto let in smo v teh letih do določene mere tudi uspeli, tako pri postavitvi novih naprav, delni modernizaciji starih naprav, kot tudi pri povečevanju produktivnosti z uvajanjem večje delovne discipline, bolj kakovostnega dela in sodobnejših delovnih metod. Žal pa je to napredovanje, glede na vse hitrejši razvoj drugih, pri nas potekalo prepočasno. Za modernizacijo potrebna sredstva so namreč zelo visoka in jih sami ne zmoremo zbrati v zadostni meri pri sedanji stopnji akumulacije in sedanjih obveznostih odplačila anuitet premazovalnega stroja. Akumulativnost naše tovarne se je v tekočem letu sicer izboljšala, če jo primerjamo z nekaj preteklimi leti. V zvezi s tem nastaja vprašanje, kam in kako vložiti ta sredstva, da se nam bodo v bodoče še v večji meri in še hitreje vračala. Pojavlja se tudi mnenje, da naj zavoljo povečane akumulativnosti rastejo osebni dohodki hitreje, kot pa dejansko rastejo sedaj, da naj torej odvajamo več in predvsem za povečanje osebnih dohodkov, manj pa za obnovo in rekonstrukcijo strojnih naprav. Mislim, da moramo imeti pri tem odločanju vedno pred očmi dejstvo, da brez modernizacije tovarne in to hitre in temeljite, za katero moramo že danes odvajati sredstva, v dohletnem času ne bo za nas vse niti tolikšnega dohodka kot ga imamo danes in bi bilo s tega vidika za postavljanje rekonstrukcije in modernizacije v osnovi zgrešeno ter podobno dobro poznani prigodi človeka, ki žaga sam vejo, na kateri sedi.

Da je rekonstrukcija in modernizacija tovarne nujno potrebna, bi skušal prikazati na nekaterih primerih.

Predvsem je tu toplotna, ki je dejansko srce tovarne. Parni kotli, ki danes obratujejo, so v zelo slabem stanju. Oba Babcock-Wilcox kotla sta bila poslavljena leta 1929 in 1930 ter sta stara 40 oziroma 41 let. Svojo življenjsko dobo sta že davno prekoračila in v svojem obratovanju ne le da nista več zanesljiva, sta celo v takšnem stanju, da lahko pričakujemo vsak čas okvare z resnimi posledicami. Republiški inšpektorat parnih kotlov nam dovoljuje obratovati na pritisk 25 atmosfer samo še pod pogojem, da bomo najkasneje v treh letih oba kotla nadomestili z novima. Če tega ne bomo storili, nam bo po preteku tega časa reducirani delovni pritisk na 15 atm, kar pomeni, da bo moralo popolnoma prenehati obratovanje parne turbine in s čimer bomo izgubili letno okoli 5 000 000 kWh, ki jih bomo morali nabaviti iz ELES omrežja ob znatno višji ceni. Loko kotel je predstavljal že pred 10 leti samo zasilen provizorij, ki je bil predviden, da bo

obratoval največ 5 let. Vidimo, da poteka letos deseto leto, kar ga imamo v obratu nakljub njegovi popolni dotrajanosti in zelo veliki neekonomičnosti. Sodobna enota v kotlarni je samo blok kotel za proizvodnjo 5 ton pare na uro, ki v zimskih mesecih pokriva ravno porabo pare v premazovnem oddelku.

Iz teh kratkih navedb sledi, da tu nismo pred dilemo, kako se odločiti. Brez toplotne ni proizvodnje papirja, brez te pa ni kruha! Torej moramo imeti pred očmi to dejstvo in se z vso resnostjo in odgovornostjo lotiti dela za postavitev nove toplotne.

Za proizvodnjo res kakovostnih premaznih papirjev je potrebno te že v papirnem stroju površinsko klejiti ali pigmentirati. Premaz na takšnem papirju je kakovostno neprimerno boljši in bolj zaprt. Samo naš IV. papirni stroj je sposoben izdelovati kakovostni surovi papir za premazovanje, zato pa ga moramo opremiti s klejno stiskalnico. Vgraditev le-te pa zahteva večjo predelavo sušilne skupine in skupine mokrih stiskalnic. Čeprav gre za naš najnovejši papirni stroj, je vendar danes v določenih pogledih že zastarel, — natočna omara, sitova skupina, mokre stiskalnice — ker je bil prav na teh elementih storjen v zadnjih letih zelo velik napredek. Mislim, da tudi tu ne moremo stati pred vprašanjem: ali naj pristopimo k rekonstrukciji ali ne. Če hočemo kakovostnejši premazan papir in samo takšnega bomo v bodoče lahko v večjih količinah prodajali, potem je rekonstrukcija upravičena in potrebna.

Vsi, ki delajo na ostalih treh papirnih strojih, poznajo problem manšonov in težave — izmet in zastoji — ki nastajajo v zvezi z njihovo uporabo. Manšon ne spada več v sodobni papirni stroj in tudi pri nas moramo misliti na postopno zamenjavo s sitovnimi sesalnimi valji. Če hočemo na papirnem stroju III. izdelovati kakovosten ofsetni papir, kar je bil tudi namen vgraditve klejne stiskalnice v začetku letošnjega leta, potem moramo pristopiti k rekonstrukciji sitove skupine in sploh stroj še nadalje modernizirati.

Samo pogledjmo kako transportiramo surovine, predvsem celulozo in kam jo skladiščimo. Po vseh nadstropjih in po vseh kotih, pri čemer porabimo ogromno število ur za uskladiščenje, pa zopet za prevoz na vnašalno mesto, prav tako pa tudi električne

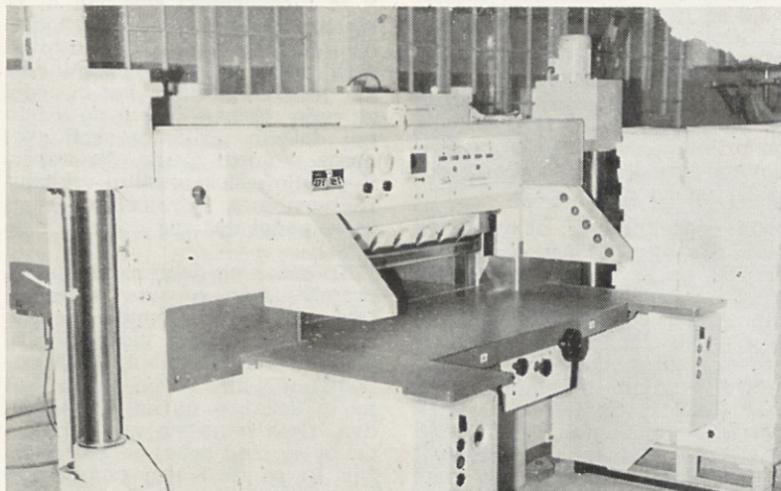
energije za dviganje celuloze v posamezna nadstropja. Vse to je povezano na eni strani s skladiščnimi prostori, na drugi strani pa z mlevnimi napravami. Če hočemo tu napredovati, potem moramo misliti na razpuščanje surovin v pulperjih, ki bodo postavljeni na koto +/-0 in bo torej popolnoma odpadel prevoz in skladiščenje surovin v nadstropja. Tako razpuščene vlaknine bomo nato prečrpavali v mešalke in od tu v mlelne naprave — zaenkrat holandce — pozneje pa rafinerije.

Priprava dodatkov — polnil in aluminijevega sulfata — je pri nas praktično takšna kot pred 50 leti. Nič se ni spremenila, dasi sodobne tovarne tega že davno več ne delajo tako kot mi. Razpuščanje kaolina v pulperjih, zbiranje suspenzije v velikih mešalnikih in dodajanje k papirni snovi z dozirnimi črpalkami je kratko povedano današnji način priprave in dodajanje polnil. Prav tako pripravljajo raztopino aluminijevega sulfata kontinuirano v minimalnem ročnem delu ter jo dodajajo k papirni snovi s pomočjo dozirnih črpalk. Pred očmi moramo imeti tudi modernizacijo tega dela naše proizvodnje.

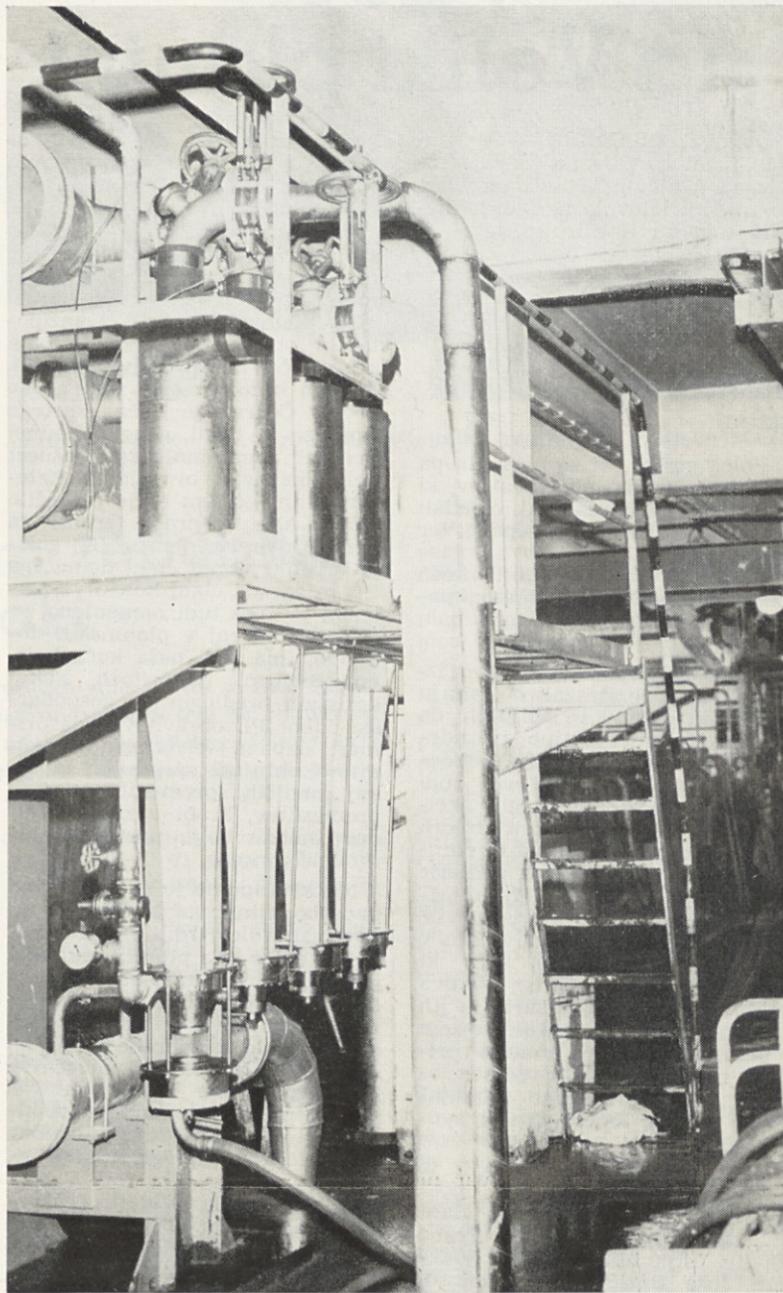
Dodelava papirja na takšen način kot jo imamo danes in ob uporabi teh metod je za sodobno tehnologijo postala nevzdržna. Tu moramo preiti postopoma na nove metode prebiranja, ki bodo na eni strani povečale produktivnost ob manjšem naprežanju kot je npr. vpeljava statističnega prebiranja, oprema obstoječih prečnih rezalnikov s prebiralnimi in števnimi napravami in končno postavitev avtomatskega prečnega prebiralnika, kakršnega npr. že imamo v premazovalnem oddelku. Na modernizacijo prebiranja naših papirjev v navedenem smislu moramo misliti in jo tudi postopoma uvajati v življenje ob razumevanju in sodelovanju vseh.

Navedel sem samo nekaj glavnih področij naše proizvodnje, na katerih moramo misliti čimprej na modernizacijo, rekonstrukcijo ali nadomestitev. Česa se bomo najprej lotiti in česa pozneje oziroma postopoma, bi moral biti predmet temeljito izdelanega programa, ki bo zavestno sprejet in potrjen od vseh organov samoupravljanja in ga bodo strokovne službe podjetja nato izvajale. V letošnji januarjski številki »Našega dela« je izšel poziv k širšemu sodelovanju pri sestavljanju predlogov za rekonstrukcijo in modernizacijo tovarne. Izdelano je bilo nekaj okvirnih predlogov, ki niso zajemali samo rekonstrukcije obstoječih naprav, ampak tudi predloge za osvajanje novih proizvodov. Žal k dokončni obdelavi teh predlogov še nismo pristopili. Treba pa bo to čimprej storiti in pripraviti temeljit načrt rekonstrukcije, ki mora imeti za osnovo jasn pogled na to, kaj hočemo v bodoče predstavljati doma ter v svetu in kaj naj v bodoče za nas in naše potomce pomeni ta tovarna.

Božo Igljič, dipl. ing.

Nov ploski rezalni stroj — stopnica višje h kvaliteti izdelkov

Nujna in koristna investicija — centriplinarij na IV. papirnem stroju

Obratovati je začel nov delilni stroj »PERFECTA«

VEVCE, OKTOBRA — V septembru je pričel z obratovanjem delilni stroj »PERFECTA«, ki smo ga dobili iz NDR. Stroj ni samo nov dosežek k boljšemu in lažjemu delu pri deljenju malih formatov v papirni dvorani, marveč je to velik doprinos celotni tovarni, saj se bomo lahko v bodoče bolj uveljavljali na trgu z večjimi količinami malih formatov, ki bodo vsekakor ustrezali po svoji kvaliteti reza še tako zahtevnim kupcem. Ves papir, deljen na tem stroju, bo štiristransko obrezan, ravno tako pa je zajamčena točnost in pravokotnost reza. Tako lahko v bodoče predvidevamo, da se bo zmogljivost izdelave malih formatov skoraj potrojila glede na sedanje stanje.

Stroj dela lahko polavtomatsko ali avtomatsko, kar je odvisno od nastavitve in formatov, ki jih režemo. Delovna širina stroja znaša 132 cm, ter pri avtomatskem rezanju lahko opravimo 44 rezov na minuto. Seveda se ta postavka v praksi ne da izkoristiti v celoti, zaradi mrtvih časov okoli vlaganja papirja, transporta in podobno. Zaradi lažjega dela je stroj opremljen z dvema dvizni-ma mehanizmom, ki dvigata ali spuščata papir vedno v višino delilne mize.

Na stroju lahko nastavimo 23 različnih programov. Vsak program ima lahko različno število nastavljenih dolžin deljenja. Teh 23 programov lahko s pomočjo elektronskega krmiljenja uporabljamo v kombinacijah z ozirom na začetni in končni program deljenja določenega formata. S posebnim tipkalom nastavimo avtomatično menjavo začetnega in končnega programa deljenja. Razen tega ima stroj še dve stikalni, od katerih eno predstavlja

23 začetnih, drugo pa 23 končnih programov. Pri tem se smatra začetni program deljenja v eni smeri, končni program pa deljenje pravokotno na to smer. Določen program, ki smo ga pod določeno številko nastavili, lahko pustimo neomejeno dolgo, če smatramo, da ga bomo rabili ponovno, lahko pa ga seveda zbrišemo in nastavimo novega. Prednost je torej ogromna v primerjavi z dosedanjimi delilnimi stroji, saj nam ni potrebno iskati vsakokratnih dolžin rezanja, ampak poiščemo samo ustrezajoč program. Točnost je tako nepriemerljivo večja, kot pa če moramo dolžine vedno znova nastavljati.

Končno sem mnenja, da je ta stroj izrednega pomena tudi v nadaljnjem zaposlovanju ljudi v papirni dvorani in ne samo, da daje garancijo za dobro kvaliteto, marveč tudi omogoča delo z veliko manjšim fizičnim naporom.

F. Fras

Letovanje in še kaj v koči na Veliki planini

VEVČE, OKTOBRA — V letni sezoni od 1. maja do 15. septembra je v planinski koči na Veliki planini letovalo naslednje število oseb in je bilo nočitev:

	Oseb	Nočitev
maj	9	18
junij	13	13
julij	28	135
avgust	43	165
september	27	96
skupaj	120	427

Poleg gostov, ki so prespali, pa je bilo še veliko obiskovalcev, ki so se med potjo ustavili, ogledali kočico, vstopili, se pokrepčali ter zopet odšli.

V poletni sezoni je bila kočica tako zasedena, da je včasih, posebno pa ob sobotah in nedeljah, že primanjkovalo prostora.

Obiskovalci so se skoraj brez izjeme pohvalno izražali o bivanju na Veliki planini in obljubili, da se še vrnejo. Naključno prizadevanje članov upravnega odbora planinskega društva Vevče tudi letos ni popolnoma uspela akcija, da bi do podrobnosti uredili okolico kočice. Po pogodbi bi namreč moralo Komunalno podjetje Kamnik po načrtu temeljito, oziroma lepo in prijetno urediti vse, kar spada k urejenemu videzu v bližnji okolici prijetne kočice, ki naj obiskovalcem za dan ali dva prežene vsakodnevne skrbi in jih v sproščenem razpoloženju v tem lepem planinskem kotičku približa naravi, soncu in vsem lepotam, ki se razkošno ponujajo ob vsakem letnem času s svojimi čari.

Tudi v notranjih prostorih je bil storjen korak naprej. V prostovoljni delovni akciji so člani kolektiva (Draga Štrubelj, Franc Pavlin, Ilija Manču, Dani Vidrgar, Jože Božič, Likar Konrad, Jože Ilovar, Franc Vrečar, Jože Strah, Milan Rojšek, Alojz Rojšek, Stane Škerjanc, Iva in Jože Bezlaj, ing. Zoran Pirc in sin Marko, Nada in Albin Vengust, Jože Podgorelec, Franc Jeriha, Janez Gregorič, Jernej Resnik in Anica in Polde Oman) z veliko delovno vno v dveh dneh temeljito očistili, prepleskali kočico zunaj in znotraj, pripravili tudi

gorivo za zimske dni, uredili še dokončno kanalizacijo in opravili še precej večjih in manjših potrebnih del.

Ceprav je lokacija kočice le nekaj sto metrov oddaljena od zgornje postaje gondolske žičnice, jo je marsikateri član kolektiva zaman iskal. Zato so izobesili 2 kažipotata, ki obiskovalca pripeljeta na prag kočice. Kažipotata pojasnujeta, da smo kočico »krstili« za »vevško kočico«. Čeprav je kočica zaprtega tipa, so se tudi drugi planinci večkrat pozanimali za možnost nekajdnevnega bivanja. Nekaterim tujim gostom se je posrečilo dobiti kakšen prost termin za dan ali dva, sicer pa so bili gostje v veliki večini člani domačega PD in seveda člani kolektiva, katerim je kočica tudi namenjena.

Kot je običaj v planinskih domovih, ima tudi naša kočica knjigo predlogov in pritožb. Nekaj koristnih predlogov bo gospodarski odbor PD obravnaval, na primer: nabava televizorja, dopolnitev kuhinjske opreme in še nekaj manjših sprememb, oziroma premestitev, ki bi v funkcionalnem smislu boljje ustrezale obiskovalcem kočice.

Nekaj pripomb je bilo na račun uporabe plinskega štedilnika, ko so obiskovalci trdili in tudi zapisali, da je bila plinska jeklenka prazna. Pri kontroli pa se je izkazalo, da je niso bili večji uporabiti! Isto se je v nekaj primerih dogajalo z uporabo vode, ko so gostje pripovedovali, da je vse lepo, samo vode je zmanjkalo. V resnici pa je bilo vode v spodnjem rezervoarju dovolj, vendar navzlic zelo preprostem upravljanju s črpalko niso bili v stanju, da bi vodo dvignili v zgornji rezervoar za vodo. Tudi take »težave« bomo v naslednji sezoni skušali odpraviti s podrobnim opisom in risbo za pravilno upravljanje in uporabo vodne črpalke.

Ceprav je kočica osnovno sredstvo Papirnice Vevče, je bila dana v upravljanje PD Vevče. Mislim in sem prepričan, da so člani upravnega odbora PD in pa tudi velika večina gostov kočico upravljali z zaupanjem in z vso pozornostjo, v eni sami želji, da

bi bila kočica prijetna, domača, da bi bil to kotiček, kjer bi se ljudje sprostiti in preživeli nekaj ur ali dni v resničnem miru in s pogledom skozi okno občudovali lepoto, ki bi naj človeka planinca prevzela in tudi vzgojila v še večjega ljubitelja in prijatelja planin. Planincev, planinskega cvetja in mu posredovala še brez števila

manjših in večjih prijetnih doživetij.

Pred nami je zimska sezona in precej je že zanimanja prijateljev smučanja za proste zimske termine. V zimski sezoni imajo prednost kolektivni obiski, oziroma člani raznih smučarskih tečajev, katere bo organizirala smučarska sekcija PD Vevče. Ko

bo dokončno zaključen razpored smučarskih tečajev, bodo tudi razpisani pogoji, ob katerih bi kočico lahko obiskali ostali zainteresirani, ki bi želeli v lepem zimskem času izkoristiti kočico za krajši ali daljši oddih.

Za gospodarski odbor PD Vevče
Jože Bezlaj

Skupina udeležencev izleta na platoju parkirišča avtobusov, Grossglockner v ozadju

Po lepi Koroški do Grossglocknerja

MEDVODE, SEPTEMBRA — Za nami je letošnji izlet sindikalne podružnice Celuloze Medvode. Krepko smo že vkorakali v jesen, ko je večmesečno negotovost o potovanju v ČSSR zamenjalo vabilo na enodnevni avtobusni izlet v Visoke Ture dne 26. septembra. Mnogi smo se razveselili obiska pri kralju Visokih Tur, posebno še, ker nas je bila velika večina prvič v tem delu Koroške. Stopiti na njegovo teme je moja dolgoletna želja, posebno še, ker sem kljub mnogim obljubam prijateljev vedno ostal doma praznih rok. Z veseljem sem pričakoval dan in si samo to želel, da bi imeli lepo vreme. Prijetna družbica sodelavcev iz tovarne je že v zgodnjih jutranjih urah vzdrževala razpoloženje na pravi višini, posebno še, ker so nekateri vneto razpravljali o finih v srednjem delu avtobusa in o manj finih, ki so sedeli zadaj. Naj v pojasnilo povem, da smo za vodiča imeli prijetno dekle in ker je službeni sedež poleg šoferja, je v pretežno moški družbi zadnjega dela avtobusa to vzbudilo nekoliko zavisti. Sicer pa vsa čast Mercedesu! Njegov motor teče tako tiho, da je lahko prišla harmonika na svoj račun. Vso dolgo pot smo lahko občudovali njen zvonki glas in brez hudobije smo lahko izračunali po popularnosti izvajanih skladb, kdaj se je njen lastnik učil igrati. Sicer je bila vožnja po zjutranjim soncem obsijani Koroški prijetna in kar hudo nam je bilo, ko smo zavili med bregove in ni bilo več tako lepega razgleda na prikupne vasice in stare gradove, o katerih nam je vodič povedal veliko zanimivega.

Grossglockner je zelo visoka gora. S svojimi 3798 m nadkrijuje vse svoje bližnje in daljne sosedje, v lepoti pa ima v vzhodnih Alpah edino tekmovalko v 59 m višji Königspitze. Morda preveč radi poudarjamo razliko med slovenskim in nemškim imenom. Zdi se, da je Veliki Klek nekoliko posiljeno. Da bi bili Slovenci, ki so nekdanje prebivali v Visokih Turah, to goro tako imenovali, bi bilo težko dokazati. Znani prirodoslovec in popotnik Haquet piše sicer tudi Klokner, pa

Sonce, veter, led in sneg na Grossglocknerju pritegne obiskovalca, ki mu je tod omogočeno vse ugodje, da nemoteno uživa v čudovitem razgledu

je to le starejša oblika za Glockner in nima s Klekom nič opraviti. Skoraj gotovo je gora dobila svoje ime od zvonaste oblike.

Naj bo kakorkoli, dočkal nas je z vsem svojim razkošjem. Zal nam je le bilo, da smo imeli tako malo časa za njegovo doživljanje, pa čeprav le od daleč. Veliko obiskovalcev je ta dan prihitelo v ta visokogorski svet, da bi se naužili lepih razgledov in toplega jesenskega sonca. Vsi so hiteli z zbiranjem vtisov in spominkov, ker je Grossglockner kot bi vedel za našo stisko s časom po uri in pol dolgem postanku skril svoj obraz v goste megle. Po kosilu, ki je bilo v neki gostilni v bližini Heiligenbluta, je pričelo deževati in je padal dež vso dolgo pot do doma.

Ko sedaj po dobrem tednu dni premišlujem o tem srečanju, šele spoznavam, koliko lepega smo na tem izletu videli. Vsi bi si želeli več takšnih kratkih potovanj doma in po tujem, kot je to sedaj v navadi. Eden ali dva izleta letno sta res premalo, da bi se med seboj še bolj zblížali in se med tem pomenili o vsem tistem, kar drugače ostane zamolčano.

R. C.

Regiment po cesti gre...

Tako se je ta hip glasila pesem, s katero sta udeležence izleta zabavala Milan Tehovnik in Anton Jamnik

Koristna vaja gasilcev

VEVČE, OKTOBRA — Biti vedno in v vsaki situaciji pripravljeni, je načelo naših gasilcev. Najboljša kontrola pripravljenosti so gasilske vaje večjega obsega. Improvizirani požar dne 3. oktobra na stavbi remontnih delavnic je to trditve dokazal. Vaja je bila organizirana za prostovoljna gasilska društva Zg. Kašelj, Sostro in Papirnico Vevče. Minuto po znaku sirene so bili že na mestu domači gasilci, 3 ali 4 minute kasneje pa tudi ostali društvi. Opazovalec vaje se je lahko prepričal o dobri or-

ganiziranosti društev, o izvežbanosti desetih in discipliniranosti izvajalcev vaje. Pri vsakem elementu gašenja je šlo le za sekunde. Ker pa je bil smoter vaje tudi kontrola opreme in orodja, je bolj pohvaliti ljudi kot orodje. Zgodilo se je namreč, da ravno domača gasilna črpalka ni delovala.

Sreča, da je bil požar le improviziran. Obenem pa to opominja na nujnost zamenjave že iztrošene gasilne črpalke z novo in pa na nabavo gasilskega avtomobila.

Ce bodo uspevale vaje, bo uspeh tudi ob elementarnih nesrečah

Tekmovanje gasilcev papirne industrije SRS

KOLICEVO, SEPTEMBRA — 20. IX. 1970 se je našim gasilcem uresničila dolgoletna želja, da priredijo gasilsko tekmovanje. Tovarna je prevzela pokroviteljstvo nad izvedbo republiškega gasilskega tekmovanja papirne industrije.

V meglenem nedeljskem jutru so se pred restavracijo Induplati zbrale nastopajoče ekipe: Ceršaka, Krškega, Radeče, Vevče in Količevega. V slavnostnem sprevedu so nato nastopajoči, praporščaki in zastavonoše ob zvokih koračnic mengeške godbe odkorakali na igrišče, ki je bilo zelo lepo urejeno in pripravljeno za tekmovanje.

Veselo rapoloženje pri vseh je trajalo še nekaj časa. Potem pa so se oddaljene ekipe Ceršaka, Krškega in Radeče začele poslavljati. Vevčani pa so še malo posedeli z nami, saj niso imeli do doma tako dolge poti.

Tekmovanje je bilo po izjavah vseh sodelujočih vzorno pripravljeno, vodstvo tekmovanja in sodniški zbor pa sta svoje delo opravila na zadovoljstvo vseh. Največ zaslug za temeljito in dobro organizacijo ima komisija za izvedbo tekmovanja s predsednikom dipl. inž. Pavlinom na čelu in prizadevanje tov. direktorja tov. Sonca. Za uspešno tehnično izvedbo pa zasluži prizna-

nje ObGZ Domžale, še posebno pa tov. Franc Blejč, vodja tekmovanja.

Z obžalovanjem moramo ugotoviti, da na letošnjem tekmovanju ni bilo ekip iz Medvod in Sladkega vrha, ki sta se doslej takih tekmovanj vedno udeleževali. Zakaj jih letos ni bilo, ne vemo. Upamo le, da jih bomo na prihodnjem tekmovanju zopet videli.

Tako je letošnje tekmovanje za nami. Za nekatere je bilo bolj uspešno, za druge manj. Želja vseh pa je, da se drugo leto zopet srečamo, pomerimo moči, poglobimo stara poznanstva in sklenemo nova.

Marjan Trobec

Pozdravni govor tov. Vrhovca, zastopnika republiške gasilske zveze

Zmagovita ekipa s pokalom in priznanji

Po uvodni slovesnosti in pozdravnih govorih zastopnika pokrovitelja tov. Rihterja in zastopnika republiške gasilske zveze tov. Vrhovca se je tekmovanje pričelo.

Ze prvi rezultati so pokazali, da so vse enote dobro pripravljene. Vendar pa se je kmalu videlo, da bo glavna borba potekala med gasilci Krškega in našimi, ki so vsekakor hoteli izkoristiti prednost domačega terena in orodja. Zmagati pa so hoteli tudi zato, ker so na vseh dosedanjih tekmovanjih zasedali mesta pod vrhom, nikdar pa niso zmagali.

Napetost je rasla od discipline do discipline. Poglejmo rezultate:

- po tridelnem napadu vodimo za 24,5 točke,
- v taktični vaji smo slabši za 18 točk,
- pri reševanju testov pa smo zopet boljši, saj smo dobili dve kazenski točki, naši tekmeči pa kar 18.

V skupnem seštevku smo tako prehiteli ekipo Celuloze za 22,5 točke.

Ko smo primerjali rezultate in neuradno izračunali vrstni red ekip nam naši tekmovalci niso in niso mogli verjeti, da so zmagali. Šele ko je tov. Blejč, vodja tekmovanja, objavil končne rezultate, so se tudi sami prepričali, saj so prejeli za prvo mesto lep pokal.

Končni vrstni red je bil naslednji:

1. Količevo	797,5
2. Krško	775,0
3. Radeče	587,5
4. Vevče	575,0
5. Ceršak	489,5

Vse ekipe so prejele diplome za osvojena mesta, tri prvoplasirane pa še lične pokale. Vse ekipe pa so dobile še spominske plakete, saj je bilo tekmovanje v sklopu prireditev ob 50-letnici ustanovitve naše tovarne.

Po zaključnem govoru tov. direktorja Sonca in predsednika ObGZ Domžale tov. Breznika so se nastopajoči razšli. Ponovno pa so se zopet zbrali pri skupnem kosilu. Tu je bilo zelo živahno, zlasti pri našem omizju.

Zmagovalci so sprejemali čestitke in tudi poln pokal je nekajkrat obkrožil omizje.

Tri milijardne investicije zahtevajo tudi nove kadrovske spremembe

VEVČE, OKTOBRA — Po zgraditvi IV. papirnega in zagonu premaznega stroja so bila večja investicijska dela zaključena. Oddelek za investicije je bil zato skoraj nepotreben in tudi začasno ukinjen.

Pred nami pa znova stojijo velike naloge. Gre za izgradnjo nove toplarne, popravila starih kotlov in nekatere večje rekonstrukcije. Predvideni stroški za vse to znašajo kar 3 milijarde starih din.

Za pripravo del s tem v zvezi je nujno, da zaživi stara investicijska grupa, ki se je v preteklosti dobro izkazala. Vodstvo bo prevzel inž. UREK. Dolžnosti njegovega dosedanjega delovnega mesta pa bo kot vodja premaznega oddelka opravljal inž. kemijske tehnologije, tovariš Edo ULČAKAR, dosedanji asistent vodje.

O kandidaturi obeh strokovnjakov je razpravljal izvršilni odbor podjetja na svoji 16. redni seji, jo sprejel in že dal v potrditev delavskemu svetu.

Branjevci so izrabili tudi II. kongres samoupravljalcev

VEVČE, OKTOBRA — Po delovnih organizacijah so se že pojavili privatni prodajalci lažnih kongresnih značk in plaket.

Odbor za pripravo in sklic II. kongresa samoupravljalcev opozarja družbeno politične organizacije in organe samoupravljanja po podjetjih in ustanovah, naj ne kupujejo takih »simbolov«. Odbor je z javnim razpisom izbral med ponudniki osnutki najboljše likovno rešitev za izdelavo plakata in značke. Značke bodo prišle v javnost konec tega leta, plakati pa bodo dosegljivi nekaj mesecev pred kongresom.

Da se torej onemogoči razširjanje in prodajanje lažnih simbolov, kot znakov II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, priporočamo vsem sindikalnim delavcem in drugim, naj bodo pozorni na prodajalce takega blaga.

Naši gasilci — republiški prvaki

KOLICEVO, SEPTEMBRA — Poročali smo že, da so naši gasilci zasedli prvo mesto na tekmovanju papirničarjev. S tem pa tekmovanje še niso končali. 27. IX. 1970 so se še udeležili republiškega tekmovanja industrijskih gasilskih društev Slovenije v Trbovljah. Tu se je zbralo 55 ekip; od teh je bilo 7 ženskih.

Tekmovanja so naši začeli s testiranjem. Čeprav malo zbežani zaradi množice nastopajočih so prvo disciplino odlično prestali. Naredili niso nobene napake in zato tudi niso dobili nobene kazenske točke.

Do druge discipline, tridelnega napada, pa je ostalo še precej časa. Tega so izkoristili tako, da so si ogledali svoje tekmece pri delu. Vmes pa so ugibali, katero mesto bi lahko zasedli.

Drugo disciplino, tridelni napad, so izvedli v 100 sekundah, vendar brez napak. Čas sam ni obetal nič dobrega. Zaradi tujega orodja in drugačne motorke, so izgubili najmanj 10 sekund.

V tretji disciplini, taktični vaji, so dosegli čas 71 sekund. Tudi tu so delali brez napak, čas sam pa ni bil najboljši.

Dipl. inž. Pavlin, vodja naše ekipe v Trbovljah in spremljevalec Marko Poljanšek, ki sta spremljala čas nekaterih drugih ekip, sta predvidevala, da se bo ekipa visoko uvrstila. Vsi pa so obžalovali, da niso dosegli takih časov, kot na treningu.

Ob 14. uri je bil zbor ekip. Po kratkem nagovoru je tov. Vrhovec objavil točni vrstni red ekip.

1. Papirnica Količevo	828,5
2. Celuloza Krško	808,8
3. Predilnica Litija	808,6
4. Železarna šture	806,6

Tridelni napad, padlo je povelje: »Veži!«

Pri izvedbi taktične vaje

V začetku naši kar niso mogli verjeti svojim ušesom. Šele ko je desetar ekipe Zupan prevzel »zlati sekuro«, darilo najboljšemu, je zavladalo veliko veselje med tekmovalci.

Čeprav niso dosegli najboljših časov v posameznih disciplinah, so postali najboljši, ker so delali povsod brez napak, še zlasti pa pri testiranju, ki je pokopalo upe mnogih ekip.

Republiški prvaki so prejeli čestitke mnogih ekip že v Trbovljah, doma pa od članov kolektiva — sodelavcev, ki so jih tako prijetno presenetili. Celotno ekipo je sprejel tudi tov. direktor in jim osebno čestital za doseženi uspeh.

Po tekmovanju na Kolečevem je bilo precej slabega šušljanja čes: lahko je prireditelju osvojiti prvo mesto, saj so sodniki na njegovi strani in podobno. Pojavljali so se tudi pomisleki glede števila osvojenih točk, zlasti za našo ekipo in ekipo iz Krškega. Da je bilo vse v najlepšem redu dokazuje vrstni red v Trbovljah, kjer sta prav ti dve ekipi osvojili prvi mesti, z večjim številom točk kot na Kolečevem in tako dokazali, da sta res najboljši.

Mnogo truda in znoja je bilo potrebno, da smo dosegli ta lepi uspeh, še več pa ga bo potrebno, če bomo hoteli lanske naslov republiških prvakov tudi obdržati.

Marjan TROBEC

IZREKI IN MISLI

Najboljša navada je, da nimate navad.

Manj uživamo v tistem, kar smo dosegli, kot pa v tistem, kar še upamo doseči.

Rousseau

Vsakdo ve, da se motijo tisti, ki ga sodijo, ne ve pa, da se moti tudi on, sodeč druge.

Maurois

Duhovniki niso tisto, kar misli preprosti narod o njih. Ves njihov nauk ima temelje zgrajene na naši lahkovernosti.

Bog je ustvaril žensko le zato, da bi z njimi ukrotil moške.

Voltaire

V začetku nekega podjetja in nedaleč od cilja je nevarnost neuspeha največja. Ladije se razbijejo navadno blizu kopnega.

Poštena mati da svojemu pastorku prav takšen kos pogache kot lasnemu otroku — le drugače ga daje.

Börne

Sprehod na Stari grad pod Smlednikom

Po ugodnem odmevu na članke o gradu Goričane in legendah o Jeterbenku je to pot prišel na vrsto Stari grad nad Smlednikom. Vsi poznamo njegovo razvalino, marsikaj smo že slišali o njej, zato me je radovednost in želja, da spoznam svoj kraj in njegovo zgodovino, premotila, tako da sem pričel brskati po starih knjigah za podatki. O smleški graščini podatki niso tako pičili, saj je bil ta grad daleč najpomembnejši v tem delu Sorškega polja.

Stari grad nad Smlednikom v sivi davnini ni bil tak kot je danes. Verjetno je bilo tod naselje, čeprav nimamo o tem nobenih podatkov. Zgodovinarji nam povedo le to, da je bilo na 515 metrov visokem, z gozdom poraslem hribu prazgodovinsko gradišče že v prazgodovinski dobi in pozneje rimska utrdba. Valvasor omenja v Slavi vojvodine Kranjske iz leta 1689, da je bil Stari grad v njegovem času v razvalinah. Zgodovina ga prvič omenja leta 1136. Prvotni grajski posestniki so bili tako imenovani smledniški gospodje, ki so sezidali grad prav na ostankih prazgodovinskega gradišča in rimske utrdbe. Smledniški gospodje se potem v zgodovinskih virih omenjajo še leta 1136 in 1216, okrog leta 1340 pa so izumrli. V letih 1328 in 1332 je pokupil graščino grof Friderik Celjski. Leta 1374 je bil grad že deželna last, dobrih šestdeset let pozneje, leta 1439 ga je razdejal znan vojskovodja celjskih grofov Jan Vitovec. Pozneje je grad večkrat menjal lastnike. Med njimi naj omenim barona Ivana Kocjanarja, velikega bojvnika proti Turkom, pred čigar imenom so trepetale cele vojske. Dokler je bil samo bojevnik, je nizal zmago za zmago, ko pa mu je cesar prepustil oziroma zaupal veliko armado, je zaradi njene nepreskrbljenosti, neorganiziranosti, boleznih in slabih vremenskih razmer izgubil odločilno bitko pri Novem Sadu. Zato je pri cesarju

dujejo tudi o raznoterih zločinih in družinskih razprtijah. O starem smleškem gradu živi med ljudmi lepa pravljica. Njeno ozadje je resnično, saj je znano, kako so v kvartopirskih večerih kvartali za vas Zbilje in so potem morali ubogi vaščani hoditi na tlako vsako leto k drugemu gospodu.

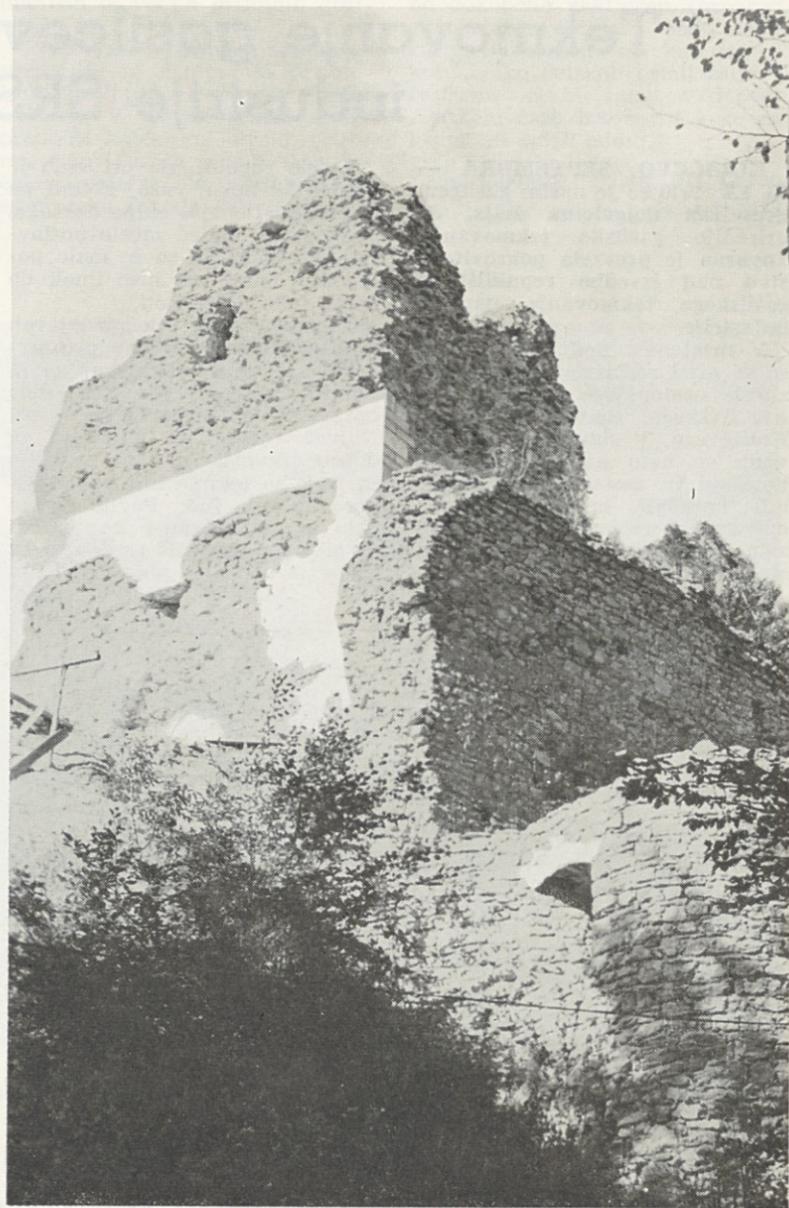
V davnih časih je živel v smledniškem gradu, čigar razvaline je še danes videti na obrasčenem hribu, nek vitez, ki je bil zelo vdan igri s kockami. Ker mu je bila sreča mila, je stavil vedno visoke vsote in redno dobival. Zaradi tega so se mu pričeli njegovi tovariši odtegovati in nazadnje ni bilo nikogar več, ki bi se upal igrati z vitezom. Zdaj je poklical vitez samega vraga, da bi mu bil tovariš pri igri. Nekoč sta igrala celo noč. Toda sreča se je sedaj obrnila. Vitez je izgubil vsoto za vsoto in kmalu je bilo vse njegovo premoženje izgubljeno. Toda strast mu še ni dala miru. Slednjič zavstavi svojo najmlajšo hčerko in svojo dušo, pa tudi tedaj izgubi. Strašen vihar je razsajal tisto noč

DOPISUJTE V NAŠE DELO!

okoli gradu. Drugo jutro so zaman iskali viteza in njegovo hčerko. Našli so ga slednjič v dvorani z ožganim obrazom, iz gradu pa se je plazila ostudna kača. Ko so hoteli mrliča pokopati, so grobarji začuli v rakvi naenkrat čudno rožljanje. Dvignje pokrov in pogledajo, od mrliča ni ostalo drugega kakor čevlji, vse drugo je bil odnesel vrag. O zakleti vitezovi hčeri si pripovedujejo ljudje, da na grajskem hribu čuva neizmerne za-

iz Emone proti Gorenjski. Skopi podatki in redke najdbe nam ne dovoljujejo, da bi točno rekonstruirali to nekdanjo tovarniško pot, ki je bila verjetno že v prazgodovinski dobi in je vodila naprej prek Ljubelja. Profesor Zontar v Zgodovini mesta Kranja domneva, da je šla ta zvezna pot v rimski dobi skozi Medvode. prestopila Savo nekje pri Kranju in vodila kot tovarniška pot čez Ljubelj v Virnium, takratno rimsko provinco na Koroškem. Smledniški gospodje na nekdanjem Starem gradu verjetno niso mogli nadzorovati te ceste, pač pa cesto od Tacna proti Smledniku, ki je obstajala verjetno tudi že v rimski dobi, čeprav za to ni podatkov. Pač pa povejo zgodovinski viri, da se je dežela Kranjska ponudila leta 1541 kralju Ferdinandu, da zgradi to cesto do Kokre, če ji dovoli pobirati mitnino. To je bila najbrž le tovarna cesta in ne cesta za vozove; sčasoma pa je začela propadati. Zgodovinski zapiski namreč govore, da je bilo 23. julija 1713 s cesarskim patentom naročeno Frančišku Benediktu Dinzlu, takratnemu posestniku gradu Thurm ob Kokri, da popravi cesto od broda pod Šmarno goro do mitarskega urada v Kokri. Dela takrat niso opravili. Pozneje so cesto še večkrat začeli urejati, popolnoma pa je bila urejena šele leta 1800.

Okoli današnjih, delno restavriranih ruševin smledniškega gradu so še vidni ostanki nekdanjega jarka, ki je obkrožal grajski stolp. Prvotno je stal namreč samo stolp, ostale objekte pa so dozidali kasneje. Teh skoraj ni več, le razvaline mogočnega stolpa so še lepo ohranjene in pričajo o nekdanji moči in utrjenosti. Pred nekaj leti so marljivi turistični delavci iz Smlednika pričeli z detajlno restavracijo gradu. Obnovili bodo stolp v svoji nekdanji mogočnosti, s katerega bomo lahko občudovali širno

XXII. sindikalno moštveno šahovsko prvenstvo Slovenije

KOLIČEVO, OKTOBRA — Na republiškem prvenstvu junija v Bohinju je merilo moči 19 šestčlanskih ekip.

Tekmovanje je potekalo najprej v dveh enako močnih skupinah. Po dve enako uvrščeni ekipi iz vsake skupine pa sta igrali v finalu za štiri mesta. Vsak igralec je imel pol ure časa za partijo.

Ekipa Papirnice Količevo je z delitvijo 7. do 8. mesta dosegla zelo lep uspeh (pred tremi leti smo bili v Portorožu 11.).

Najprej smo igrali z ekipami v skupini in dosegli naslednje rezultate:

premagali smo TD Ruše s 4 1/2 : 1 1/2, Kovinotehno Celje s 4 : 2, ObSS Radovljico, TAM in ObSS Ptuj s 3 1/2 : 2 1/2, igrali neodločeno 3 : 3 z Železarno Jesenice ter izgubili z Izvršnim svetom 2 : 4 in Metalno 2 1/2 : 3 1/2.

Premočni zmagovalec skupine je postala ekipa IS s 36 1/2 točke pred ObSS Ptuj 27 točk, mi pa smo delili 3. do 4. mesto z Železarno Jesenice s 26 1/2 točke pred Metalno 24 točk, TAM 23 točk itd.

V finalu pa smo se pomerili z ekipami Litostroja in Ingrada Celje za plasma od 5. do 8. mesta. Z Litostrojem smo občutno izgubili z 1 : 5, z Ingradom pa igrali neodločeno 3 : 3 in z že doseženim rezultatom z Železarno Jesenice osvojili v finalu 7 točk.

Končni vrstni red: IS 11 1/2 točke, PTT 10 1/2 točke, Železarna Ravne 8 točk, ObSS Ptuj 6 točk, Litostroj 12 1/2, Železarna Jesenice 9 1/2, Ingrad in Papirnica Količevo 7 točk, Tomos 10 točk, Metalna 9 1/2 točk, B. Kidrič (lanski zmagovalec) 9 točk, itd.

Največ zaslug za tako lep uspeh ima nedvomno gost v naši ekipi Ivačić (Termit Domžale), ki je zbral na 1. deski 9 točk iz desetih partij. Ostali smo se odrezali takole: Vavpetič 6 1/2 (10), Laznik 4 1/2 (10), Sonc 3 1/2 (10), Milič 2 (5), Hribar 4 1/2 (10), Koncilja 1/2 (3) in Skok 0 (2).

Udeležbo ekipe na prvenstvu sta omogočili sindikalna podružnica Papirnice Količevo in ObSS Domžale.

Zato se jima šahisti lepo zahvaljujemo.

S. Laznik

Dobrodošel asfalt, čeprav ni na Vevčah

VEVČE, OKTOBRA — Zvedeli smo, da te dni (od 5. do 10. oktobra 1970) asfaltirajo do skrajnosti zapuščeno cesto od Novigrada do našega počitniškega doma v Pineti. Asfaltna prevleka bo šla tudi mimo naših počitniških hišic prav do stopnic, ki vodijo na plažo. Pred stopnicami se bo razširila do širine več metrov, tako da bo asfaltirano tudi obračališče.

Celotni stroški asfaltiranja znašajo 278.300,00 din. Od tega bodo vsi člani počitniške skupnosti Pineta plačali tolikokrat po 250 din, kolikor imajo v svojem domu ležišč. Na naših 86 ležišč odpade torej 21.500,00 din. Priključek na cesto med našim in počitniškim domom »Soča« iz Nove Gorice pa bo stal 20.000,00 din. To vsoto bosta plačala oba domova, vsak do polovice. Nekaj denarja za poravnava teh stroškov bo šlo iz sklada skupne porabe, nekaj pa iz sredstev počitniškega doma.

Modernizacija ceste bo gotovo v veselje vsem lastnikom avtomobilov, ki jim bo »skok« v mesto ob večernih urah prijetnejši. Pa tudi pešci se ne bodo jezili več na oblake prahu, ki jih je zajel, kadar so se srečali z jeklenim štirinožnikom. Upajmo, da to ni prvi korak k novim izboljšavam našega rekreacijskega doma.

S. R.

padel v nemilost in ga je ta pričel preganjati. Ivana Kocjanarja so zahrbtno umorili na gradu Zrinjskih na Hrvaškem. Pokopan je v cerkvi v Gornjem gradu, kjer še danes lahko vidimo njegov spomenik. Čudno je le to, da slovenska narodna pesem nikjer ne opeva žalostne usode tega junaka, ki je v boju proti Turkom prispeval mnogo več, kakor toliko opevani tuje kralj Matjaž.

Grajska gospoda pri ljudstvu ni ostala v lepem spominu. Skoraj povsod vedo mnogo pripovedovati, kako so vitezi razuzdano živeli, se med seboj bili; pripove-

klade, ki so zavezani v treh velikih rjuhah. Nek pastirček, ki se je več dni umival v bistri studenčnici ob vznožju hriba, pa je naenkrat opustil, je tisti dan zagledal ukleto kačo, ki mu je žalostno rekla: Ko bi se bil ti deček še danes umil v bistri studenčnici, bi me bil rešil in smel bi seči v polne rjuhe cekinov in zajeti, kolikor bi hotel. Tako pa si napravil svojo in mojo srečo. S temi besedami je kača izginila in nihče je ni več videl.

Rimska utrdba na mestu današnjih razvalin Starega smleškega gradu je varovala glavno cesto

Sorško polje in mogočni zid gorovja, ki se razteza na obzorju. Na razvalinah ostalih objektov pa bodo zgradili v starem stilu majhno restavracijo in prostor za manjši muzej. Grajsko obzidje pa bo obnovljeno v celoti in bo grad kot tak nekakšen model o nekdanjih gradovih na naših tleh in tako ohranjen bo dočakal še mnoga stoletja. Nam pa bo, kadar ga bomo obiskali, pripovedoval stare zgodbe, nas razveseljeval s čudovitim razgledom in vračal vedrino v današnje utrujajoče življenje.

Rado Čepič

Tovarišu Viktorju Drnovšku in drugim štirim — hvala

VEVČE, OKTOBRA — Ko nekdo vstopa v kolektiv, je komaj opažen. Zanj vedo le tisti, ki imajo z njim direktno povezavo. Po navadi je mlad, neizkušen in pomoči potreben. Ravno nasprotno pa je, ko odhaja v pokoj. Za njim so leta, izkušnje, prijateljstvo, rezultati njegovega dela in truda.

Eden od teh je tovariš Viktor Drnovšek. Letošnji september je bil zadnji mesec dela v dolgi ve-rigi let, ko je po vseh svojih mo-čeh deloval na tehničnem, samo-upravnem, organizacijskem in vzgojnem področju dela v tovar-ni. Vevčan je postal že 15. julija 1929. Kot osebno in strokovno sposobnemu človeku so mu bila v proizvodnji papirja zaupana de-lovna mesta satinažnega mojstra, izmenskega delovodje pri proiz-voznih strojih, šefa proizvodnje lesovine in papirja in nazadnje svetnika v tehničnem sektorju.

va mladost je bila precej trda, zlasti pa vojna leta, ko je za ži-co ujetniškega taborišča hrepenel po svobodi in domovini. Oboje je dočkal in znal spoštovati in lju-biti. Njegovi prijatelji in sodelav-ci mu želimo vse dobro. V imenu samoupravnih organov, družbe-no-političnih organizacij in ured-nišva pa iskrena hvala.

Tudi tovariš Edo SMREKAR, visoko kvalificirani papirničar, je zapustil naše vrste. Čeprav ne zaradi starosti, mu zdravstveno stanje ni več dovoljevalo oprav-ljati delovne dolžnosti.

Edo Smrekar, Alojz Bricelj in Jože Moškrič so se prišli posloviti

Večkrat smo ga srečali kot pred-sednika različnih komisij delav-skega sveta in predsednik uprav-nega odbora. Torej je bilo delo v samoupravnih organih njegova druga dolžnost, ki jo je rad iz-vrševal, ker je v tem videl pravi-len razvoj socialističnega dela in gospodarjenja.

Napak bi bilo, če bi pozabili njegov delež pri vzgoji kadrov. Dober vzgled in direkten stik z mlajšimi je marsikomu pripomogel k večji strokovnosti in pravil-nem razumevanju prizadevanja vevškega kolektiva za ohranitev renomeja v jugoslovanski papirni industriji in za stalni napredek v kvaliteti izdelkov. Gotovo ni pa-pirničarja v slovenskih papirni-cah, ki bi ga kot takega ne poznal. Takega smo po strokovni plati poznali tudi mi.

Kot vojaški vojni invalid je za-pustil enote prekmorskih bri-gad, v katerih se je ves čas bo-ril in se 13. marca 1946 zaposlil v Papirnici Vevče. Po začetnih de-lovnih mestih v proizvodnji pa-pirja je napravil potrebne izpite za VK papirničarja in kmalu sprejel delovno mesto mojstra ročne dodelave papirja. Od de-cembra meseca 1966 pa je bil iz-menski vodja obratne tehnične kontrole.

Poleg strokovnega dela je zna-na njegova družbeno-politična aktivnost. Tu je vsekakor po-membno njegovo delo v letih 1958 in naprej, ko je prevzel vodstvo stanovanjskih predstev in kot njihov dolgoleten predsednik ve-liko pripomogel za rešitev stanovanjskega problema delavcev na Vevčah. Veliko pa je kot član

Se zadnji službeni pogovor tov. Viktorja Drnovška

In privatno? Menda ne bo za-mere. Po štiridesetih letih bivanja na Vevčah se je kot ptiček spet vrnil v svoje gnezdo na Ižan-sko cesto. S precejšnjimi žrtvami je predelal staro rojstvo hišo v nov, prijeten dom, kjer bo svojo življenjsko jesen preživel v miru ob svoji ženi in eni hčerki, med-tem ko je eno — papirničarko že »oddal« papirničarju. Ta počitek mu bo vsekakor potreben. Njego-

samoupravnih organov sodeloval v upravljanju podjetja.

Kot »stari ata« pa se bo, je de-jal, v pokoju zelo dobro počutil, kar mu tudi mi želimo!

Upokojili so se tudi Anica Vi-DIC, II. pomočnik pri rezalnem stroju, Alojz BRICELJ, vodja do-delovnih strojev in Jože MOŠ-KRIČ, vratar. Vsem je enkrat srečno in hvala za sodelovanje.

Od nas so se poslovili

KOLIČEVO, OKTOBRA — V mesecu septembru so se poslovili od nas kar trije sodelavci. Odšli so iz podjetja oziroma v zaslužni pokoj tiho, kakor so pač v njem tudi živeli. Ob poslovitvi še kra-tek stik roke ter besede: »Če je bilo kaj narobe, mi oprostite!« Ne glede na trnovo pot, ki so jo prehodili do sedaj, so enotnega mnenja, da je jesen življenja pri-šla zelo hitro. Skratka, da čas mineva kot blisk. Vendar so vsi trije polni optimizma, kako bodo svoj prosti čas tudi v času pokoja skušali najbolj koristno uporabi-ti.

Prvega sem prosil za razgovor našega dolgoletnega delavca tov. Vinka Blaža, po poklicu pleskar-skega mojstra. Zaprotil sem ga, da naj pove kakšen dogodek iz življenja v Papirnici saj je tret-jino življenja »pustil« v njej. Dejal je:

»V Papirnici sem se zaposlil točno 3. septembra 1945, oziroma takoj, ko sem prišel iz vojske. Se danes se dobro spominjam, kak-šna je bila takrat tovarna v ti-stem obdobju, povsod je vladal nered. V vsej tovarni takrat ni bilo moč najti enega celega za-steklenega okna. Najbolj je bila prizadeta kalorična centrala, ker je bil v njej po odhodu okupator-ja miniran parni kotel.

Od ing. Sege, takratnega teh-ničnega direktorja, sem dobil na-logo, da se morajo zastekeliti vsa okna. To je bila ena težjih nalog, ker takrat stekla ni bilo mogoče nikjer nabaviti. Pa še zima je bila na vidiku, zato sem izkoristil kar domači proizvod. Na stroju PS II smo izdelovali pergamin papir, katerega sem uporabil tako, da sem ga prepariral v parafinu. Ta-ko pripravljen papir sem name-

sortirke papirja in kartona v ro-čni dodelavi. Edino v letih 1945/46 je delala na strojih, ker takrat še ni bilo dovolj delavcev, da bi za-sedli vsa delovna mesta. Se dob-ro se spominja udarniškega dela

čevljarski poklic. Ko je po dveh letih zmanjkalo dela, oziroma po-pravila obutve zaposlenih, je za-čel delati na lesnem prostoru, kjer je ostal do upokojitve.

Dobro se še spominja marsika-tere hude zime, ki jo je moral prebiti na prostem. »Vendar mi to ni škodovalo,« je dejal, »saj se počutim dokaj zdravega. Včasih, ko sem bil mlajši in še ni bilo rednih avtobusnih zvez, sem jo velikokrat kar peš mahnil na de-lo, tako sem prehodil v enem dnevu prek dvajset kilometrov.«

Vremenskim neprilikam na-vkljub je bil Jože s svojim delom zadovoljen in ker ima še dovolj energije, bo svoj prosti čas posve-til koščku zemlje ter kravici, ki jo je sam zredil.

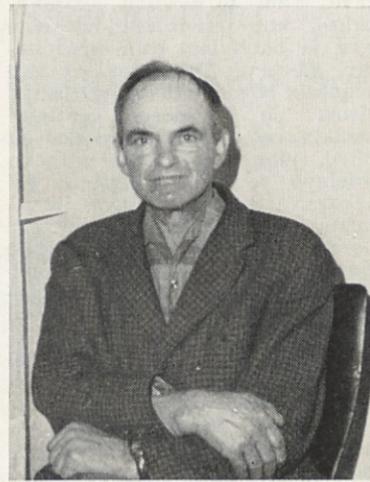
V vseh treh razgovorih so trije bivši sodelavci ob koncu pouda-

Pepca Miš

v tovarni in na terenu. »Mnogo ur smo napravili takrat,« je de-jala. »Bila sem kar trikrat udar-nik!« »Kar na obrazu se ji je po-znalo, da je ponovno doživljala čas, ki ga je prebila na prosto-voljnem delu pri obnovi tovarne. »Rada imam Papirnico, saj sem četrto stoletja preživela v njej in tudi dela se nisem nikoli bala. Sedaj pa me je bolezen prisilila, da se predčasno upokojim.« Na vprašanje, kaj bo delala sedaj, pa je odgovorila: »Teško delo zame ni več! Zato bom več počivala in tudi na sprehode bom hodila, ker se zunaj v naravi prijetno poču-tim!«

»Zadnji razgovor sem imel s tov. Jožetom Jančarjem, ki je ravno letos napolnil šestdeset let. Ko je prišel leta 1952 v tovarno, je najprej dve leti opravljal svoj

Jože Jančar

rili, da želijo sodelavcem in ko-lektivu še mnogo delovnih uspe-hov. V imenu kolektiva želimo Pepci, Vinku in Jožetu, da bi še dolga leta uživali zaslužni pokoj.

Milan Deisinger

Hokejisti Slavije na treningu v ČSSR

Zaradi priprav na svetovno pr-venstvo v telovadbi ljubljanska Hala Tivoli že zopet nima ledu. Dvorana bo usposobljena šele 1. novembra po končanem prven-stvu v telovadbi. Zunanje drsali-šče je bilo zaradi izredno toplega vremena usposobljeno šele 5. ok-tobra. Zaradi teh razlogov se je vodstvo Slavije odločilo za devet-dnevne priprave v Pardubicah.

Na pot je odšlo 19 igralcev pod vodstvom novega trenerja Cene-ta Valentarja. Treningi so bili dvakrat dnevno v tamkajšnji po-kriti dvorani, ki sprejme 12.000 gledalcev. Zanimivo je, da je le-dena ploskev izkoriščena od 5. ure zjutraj do 24. ure vsak dan.

Slavija je igrala tudi tri tren-ing tekme. Prvič se je pomerila z mlajšimi mladinci »Tesle«, ki igrajo v I. mladinski ligi. Tekmo smo izgubili s 3 : 4. Drugo tekmo smo igrali s starejšimi mladinci tovarniške ekipe »Kemijskih za-

vodov«. V tej tekmi so naši ho-kejisti priigrali prvo zmago v ČSSR. Rezultat 7 : 5 za Slavijo.

V zadnji tekmi smo igrali z »Duklo« in izgubili 6 : 2. »Duk-la« je vojaško moštvo in je izred-no močna ekipa, ki igra v II. ligi. vendar so bili prav tako kot mi na začetku treningov na ledu.

Osrednji klub v Pardubicah je »Tesla«, v katerem igra šest re-prezentantov, med njimi tudi Pryn, ki je igral tudi v Ljubljani na svetovnem prvenstvu. Patronat nad klubom ima znana tovarna elektronskih in električnih apar-atur Tesla. V tovarni je organi-ziran celo hokejski oddelek, ki se bavi samo s problemi hokeja.

Devetdnevni trening je zelo le-po uspel in bo ekipi zelo koristil na začetku državnega prvenstva. Poleg tega smo v Pardubicah na-bavili nekaj prepotrebne opre-me, ki je znatno cenejša kot pri nas. N. N.

Vinko Blaj

stil namesto stekla in lahko re-čem, da je zelo dobro služil svoje-mu namenu.«

Umetniška žilica ga je potegni-la v pripravo kulis za igro PLAVŽ, katero je organiziral SKUD. Ves navdušen je pripove-doval, kako je prepleskal kulise in šminkal igralce za razne igre, ki jih je pripravila tovarniška kulturna skupina. V tistih časih je bila igra »PLAVŽ« ena od najbolj obiskanih v občini.

Pri premieri se je nagnetlo v našo sortirno dvorano prek tisoč gledavcev. Sedaj pa družabno življenje pri nas počasi umira, kar nam je starejšim delavcem težko razumeti, posebno še zavoljo tega, ker je bilo v naši tovar-ni to družabno življenje zelo raz-vito. »Pa kaj hočemo, vse pride in vse mine«, je zaključil Vinko Blaj.

Drugo sem prosil za razgovor tov. Pepca Miš. Tudi ona je med tistimi, ki so se takoj po osvobo-ditvi zaposlili v Papirnici. Vsesko-zi je delala na delovnem mestu

Hokejisti Slavije na letošnjem treningu v Pardubicah na Češkem

Pester spored kulturnih prireditev v gradu Goričane pri Medvodah

MEDVODE, SEPTEMBRA — S prihodom jeseni je ponovno oživela kulturna dejavnost v etnografskem muzeju kultur tujih ljudstev na gradu Goričane. Prvzaprav je postal grad Goričane pravi kulturni center. Prirejajo razna predavanja naših potnikov po daljnih deželah, spremljana z diapozitivi, raznih folklorni in turistični filmi iz Afrike in Azije, prikaz oblačnega sarija, to je indijskega narodnega oblačila in senčne lutke »vajangkulit«, najstarejše oblike lutkovnega gledališča na svetu. Pester spored najrazličnejših prireditev, ki privabi vedno veliko število obiskovalcev, se prične vsako nedeljo ob štirih popoldne in traja skoraj tri ure.

Najbolj zanimiva in enkratna priložnost za ogled je lutkovno gledališče iz indonezijskega otoka Jave. Tam so poznali »vajangkulit«, kot imenujejo lutkovne igre, že okoli leta tisoč pred našim štetjem. Te lutke so tog in ploski izrezi iz bivoljega usnja, visoki po štirideset centimetrov in več. Ko jih pogledaš od blizu, lahko občuduješ njihovo izdelavo podobno filigranu. Pri nekaterih lutkah je glava natak-njena na leseno palico, ki gre skozi vse telo lutke, tako da je glavo moč premikati, prav tako tudi roke. Te podobe so pozlačene in pobarvane z običajnimi barvami, junaki s črnimi, modrimi ali zelenimi obrabi, kar naj bi simboliziralo poštenost, vzdržnost ali potrpežljivost, hrusti imajo rdeče obraze od strasti in lakomnosti, ženske pa imajo obraze največkrat poslikane z medlo rume-no ali pa zeleno barvo, kot pri nas klovn. Še veliko bolj stilizirane in fantastične so njihove postave. Tiste lutke, ki prikazujejo junaške značaje, imajo tanke, ravne, epruvetam podobne nosove, ki štrlijo z nagnjenih glav, pritrjenih na gibkih hrbitih; njihove oči so dolge in ozke, glave pa ozaljšane z lepo izdelanimi kronami ali šlemi; z raztegnjenih ramen bingljajo tanke, gibke in spahnjene roke prav do pete, toda pod rameni se trup v životu zoži kot vaza, da se spet razširi pri čokatih, s krilom pokritih nogah. Zoprni in komični značaji so pravo nasprotje teh vitkih aristokratov z ravnimi nosovi. Topi nosovi in okrogle izbuljene oči, surova zobata usta, pa debela nerodna telesa — to je izpostavljeno preziru ali posmehovanju.

V čem je izvor čudnih predstav? Zgodovinarji poročajo o navadi, ki sega nazaj v prve dni

islama, da so domiselni in prilagodljivi muslimanski misionarji, prilagajajoč se puritanskim zahtevam novega verstva, ki prepoveduje upodabljanje človeško telo, sklenili tako popačiti lutke, da jih ni bilo več šteti za človeške podobe. Toda značilne posebnosti vsakega upodobljenega značaja so gledalci zlahka prepoznali v novi preobleki in spominjajoč se svoje zgodovine, se naskrivaj predajajo svoji narodni zabavi.

In kako izgleda taka predstava? Duša vsega je »dalang« — pripovedovalec, ki z enoličnim prepevanjem pripoveduje zgodbo. Dalange vzgajajo že od mladih nog, saj je tehnika rokovanja z lutkami zelo zahtevna, poleg tega pa mora znati vse dolge epe iz indonezijske zgodovine. Spremljajo ga polifonični orkester »gamelan«, sestavljen iz nekakšnega lesenega ksilofona, bobnov, gongov, cimbal in včasih še viole. Glasba je mila in žalostna; mehak in enoličen napev, brez udarcev in žvenketanja, s kakršnim napadajo Kitajci človekovo rahločutnost. Pred zaveso, ki je od zadaj rezsvetljena z močno lučjo, dvigata dalang in njegov pomočnik ob pripovedovanju zgodbe lutke in o vsem tem imamo vtis, kot da gledamo film. Seveda pa so gledalci od take predstave pošteno utrjeni, običajno traja vso noč. Priporočamo vam, da si takšno, seveda mnogo skrajšano predstavo senčnih lutk na vsak način ogledate, saj so enkratno doživetje.

Na gradu Goričane si lahko ogledate poleg stalne kitajske zbirke in zbirke pokojnega Dušana Kvedra — Tomaža še razstavo vzhodnoafriške plastike in sicer plemen Makamba iz Kenije ter Makonde iz Mozambika in Tanzanije. Pleme Makamba je znano po odličnih rezbarjih. Stil njihove plastike je realističen ter pogojen s tradicijo. Povsem nasproten je abstraktnim plastikam plemena Makonde, kjer je ta dejavnost ponovno oživela pred kakimi petnajstimi leti. Ogledamo si lahko okoli stopeneset plastik, ter mnogo uporabnih predmetov, letos zbranih v vzhodni Afriki.

V decembru bo v gradu Goričane še razstava »Vietnam«, posvečena kulturi te dežele, njeni tragični zgodovini in boju za osvoboditev. To razstavo pripravila muzej v sodelovanju z republiškim koordinacijskim odborom za pomoč žrtvam imperialistične agresije v Vietnamu; (ta tabor deluje pri republiški konferenci SZDL).

Rado Čepič

POVEZANA MAGIČNA LIKA

	1	2	3	4	5							1	2	3	4	5
1												a				
2												b				
3												c				
4												d				
5												e				
												f				
												g				
												h				

Levi lik vodoravno in navpično: 1. pesniško ime za slovensko pokrajino na severu Slovenije, 2. nenavaden dogodek, avantura, 3. večji kraj blizu Ljubljane, kjer gradijo tovarno valovite lepenke, 4. del troševilčnega števila, 5. padanje glasu.

Desni lik vodoravno in navpično: 1. rod, vir, izvor, 2. prepozicija, izrečno mnenje za rešitev neke zadeve, 3. večji kraj v Sloveniji s tovarno celuloze, 4. vrsta kamnine, nastale z metamorfozo, 5. seme, plod.

Med obema likoma od desne proti levi: a) prefiks v slovnici, b) vrsta fižola, c) obrazilo, končnica, sufiks, d) delavec ali vojak z razstrelilnim orožjem, e) starogrška boginja maščevanja, f) odvodni jarek, g) delo, posel, opravilo, tudi zdravniški poseg.

Ob pravilni rešitvi dobite po poljih s krogi izdelek papirne industrije. Štiri rešitve bomo nagradili s po 10 din, eno pa s 40 din.

Rešitev dvojne izpolnjevanke iz prejšnje številke: I. lik: 1.

VEVČE, OKTOBRA — Med domačini prevladuje mnenje, da mladina na Vevčah in v Polju samo životari ali da hodi po lokalih. Kot dokaz, da se z malo dobre volje in z ljubeznijo do športa da narediti veliko, naj ta članek prikaže življenje mladih v klubu.

Iz šolskega športnega društva »BOREC«, ki sta ga v glavnem vodila tov. Krevh in Trškana, je sedaj klub prerastel v močnejše društvo. Ženske tekmujejo v LCRL (Ljubljanska conska rokometna liga), moški pa v LCML. Do sedaj so dekleta še imela neke male uspehe. Z odhodom tov. Trškana k vojakom, pa so še moški popolnoma odnehali. Klub je ostal tako brez trenerja in s tem je bilo konec športnega življenja na našem terenu. Tako stanje sta sprejela dva nova trenerja. Žensko ekipo je prevzela tov. Živa Meljo, moško ekipo pa tov. Vid Vilfan. Uspehi so že vidni, če ne v rezultatih, pa sta uspela vsaj sestaviti žensko in moško ekipo. Za sedaj ženski ekipi kaže vstop v republiško ligo, moški ekipi pa vstop v LCRL. Dne 25. IX. 1970 so imeli člani tega kluba občni zbor. Žalostno je, da so se vabilu odzvali samo novi predsednik, sekretar in blagajnik. Od starega odbora ni bilo prav nobenega člana. Od družbeno-političnih delavcev je prisostvoval samo tov. Sekirnik, ki je le delno obljubil pomoč, kaj več pa tudi ni mogel.

Dobili so nov odbor, ki ga sestavljajo: inž. Edo Ulčakar, predsednik, sekretar tov. Stane Slabe in blagajnik Magda Šešek. Odbor je prevzel celotno breme nase in uspeh je že viden. Pod njihovim vodstvom so se začela naslednja dela: na novo so prebarvali rokometno igrišče, postavili žično ograjo za golom in stebre za razsvetljavo. Pri vsem tem so pomagali člani društva. Ta dela so bila izvršena na asfalt-nem igrišču v Polju, tako da bodo služila šoli in pa mladini, ki se pač hoče udeleževati v športnem življenju. Za razumevanje se mora klub zahvaliti ravnatelju osemletke tov. Žlajpahu, ki je tudi predsednik nadzornega odbora. Klubu pomaga ob vsaki priliki, seveda toliko, kolikor mu dopušča služba.

Da pa bo igrišče dobilo res tako podobo, kot si jo želijo vsi, predvsem pa igralci in trenerji, je tu še Elektroobnova s tov. direktorjem in inž. Kumšetom na čelu, ki bosta poskrbela za razsvetljavo na igrišču. Sedaj klub ob večernih urah ne more treni-

rati, popoldne pa je igrišče zasedeno s šolsko mladino. Z razsvetljavo pa bo ta problem rešen.

Igralci in igralke, ki so do sedaj pokazali največ znanja in volje do nadaljnjega dela, so:

Ženska ekipa: Marcela Rossi, Dragica Koštric, Darinka Ambrož, Marija Vidovič, Teja Terček, Milena Zabjek, Vesna Brelih, Martina Jarina, Zdenka Hvala, Metka Dolinšek, Vojka Klešnik.

Moška ekipa: Pavle Prebil, Tomi Mihelič, Dušan Slabe, Bojan Kumšič, Marjan Marolt, Boris Prusnik, Bojan Osolin, Vlado Omahen, Janez Zabjek, Brane Svarc, Franc Skubic, Mitja Magister, Bojan Andrič, Andrej Babnik.

Rezultati do IV. kola:

Ženske:

Olimpija : Borec 10 : 20

Borec : Alples 29 : 9
Steklar : Borec 8 : 19
Usnjar : Borec 14 : 11
Borec : Šešir 10 : 10

Moški:

Sentvid : Borec 20 : 16
Borec : Škofljica 32 : 17
Olimpija : Borec 23 : 22
Borec : Šiška 26 : 11

Novi odbor se je zahvalil za izkazano zaupanje in prosi vse člane in nečlane kolektiva, prebivalce občine, da s svojim delom posredno ali neposredno pomagajo mladini, da se naj vsaj v njih prepleta referen »Zdrav duh v zdravem telesu«. To naj bo tudi vodilo in smerokaz vsem tistim, ki nam pomagajo z obljubami in pohvalami.

V. V.

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Vevče

Prišli v septembru:

Eva Tomšič, referent v uvoznem oddelku II
Marko Goršič, II. pomočnik PS
Maks Sotošek, vodja dodelavnih strojev
Ivanka Cukjati, pomožna kuharica
Marta Zakrajšek, kuharica II

Odšli v septembru:

Leopold Skrjanc, upokojen
Edo Smrekar, roj. 1947, lastna odpoved
Anica Vidic, invalidsko upokojena
Edo Smrekar, roj. 1924, invalidsko upokojen
Jože Moškrič, invalidsko upokojen
Metod Plešnar, lastna odpoved
Maks Sotošek, lastna odpoved
Muharem Sarkić, lastna odpoved
Alojz Bricej, invalidsko upokojen
Jože Mrvar, lastna odpoved
Levinia Gašperini, prekinitev pogodbe za določen čas
Marija Čihak, prekinitev pogodbe za določen čas v Poč. domu
Janez Avbelj, odšel v JLA
Franc Klešnik, odšel v JLA
Anton Zalar, odšel v JLA

Poročili so se:

Mitja Tomažin z Bogo Kos
Mirko Ulčar z Ivano Mahkovec
Cestitam o!

Rodili so se:

Francu Končarju, nakladalcu, hči
Irena
Cestitam o!

Tovarna celuloze Medvode

V septembru so se zaposlili:

Vera Buh, administratorka-priprav-nica
Muharem Babača, nakladalec lesa in žamanja
Rasim Avdič, nakladalec lesa in žamanja
Ekrem Alibegović, nakladalec lesa in žamanja
Ramo Handanagić, nakladalec lesa in žamanja

V septembru so odšli iz podjetja:

Muharem Kahrić, samovoljno
Vladimir Zver, samovoljno
Serif Crnalić, v JLA
Dušan Turk, v JLA
Andrej Kosec, v JLA

Poroča:

Poročil se je Anton Bohinc, električar
Cestitam o!

Rojstvo:

Delavcu Mustafi Avdiću se je rodila hčerka Sadika.
Cestitam o!

Papirnica Količevo

V mesecu septembru so se zaposlili:

Dušan Jeraj, strojni tehnik
Dušan Rode, strojni ključavničar
Anton Cirer, delavec na lesnem prostoru
Miroslav Birk, delavec na dvorišču
Marjan Cokan, delavec na lesnem prostoru
Franc Bajde, delavec na lesnem prostoru
Roman Podmiljšak, delavec na hollandcih
Karol Dornik, delavec na lesnem prostoru
Ciril Smrkolj, strojni tehnik

V tem mesecu so se zaposlili kot vajenci:

Blaž Kladnik se uči za obratnega električarja
Branko Kovač se uči za obratnega električarja
Franc Kokalj se uči za strojnega ključavničarja
Janez Malin se uči za strojnega ključavničarja
Milan Tič se uči za strojnega ključavničarja
Jože Rogan se uči za vodovodnega instalaterja

V mesecu septembru so odšli iz podjetja:

Janoš Budaji, samovoljna zapustitev
Jožefa Miš, upokojena
Franc Kržan, sporazumno

Rodili so se:

Pavlu Iglju se je rodil sin Robert
Alojzu Pungercarju se je rodil sin Bogdan
Jožici Urbančič se je rodila hčerka Erna
dipl. ing. Marjanu Bukovcu se je rodil sin Gregor
Mihaelu Kosmaču se je rodil sin Mihael
Cestitam o!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo in Tovarne celuloze Medvode — Izdajajo jo njihovi delavski sveti — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Marjan Černe, Janez Gašperin, ing. Janez Hribar, Jože Lejko, Ljubo Milič, Tone Novak, Andrej Pirkmaier. Tehnični urednik Danilo Domajnko (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.